

звертаємо вашу увагу:

Сумнозвісний 37-й. Про нього вже писано-переписано. Упевнені, напишуть іще — 4 стор.

Для тих, хто не помітив, повідомляємо: надворі літо. Воно вносить зміни не лише в ритм нашого життя, а і в наш раціон. Отож,

для всіх (!), не лише для гурманів, «МК» пропонує кулінарну книгу — 5 стор.

Людина. Суспільство. Всесвіт — наша нова рубрика. Пропонуємо гороскоп, який можна прочитати на обличчі (це стверджує Павло Глоба), інтерв'ю з відомим китайським лікарем і невелике психологічне оповідання — 6—7 стор.

Ви не знаєте, хто такий Пашутін? О, це колишній славнозвісний мер Єлисаветграда. Правда, мерів зараз у нас нема, та й Єлисаветград не той, але вам, напевно, цікаво буде дізнатися, яким він був понад століття тому, — 8 стор.

Про мораль та її грані — під заголовком «Зім'ята постіль»: досить повчальна історія любові.

Корисно прочитати всім, не лише «молодим та зеленим», а також їхнім вихователям — 9 стор.

На численні прохання читачів нова подача «Як зберегти молодість». Тут же — спорт і трохи реклами — 10 стор.

ВИХОДИТЬ З 3 ГРУДНЯ 1991 РОКУ.

комунар

№ 23 (4156).

СУБОТА 15 ЧЕРВНЯ

Ціна 40 коп. (переміщення — 12 коп.).

Газета Кіровоградської обласної комсомольської організації

'91

До уваги місцевих рокерів!
Захоплююче видовище на знаменитій Завадівській мототрасі.

Тільки сьогодні і завтра! Поспішайте — початок чемпіонату України з мотокросу об 11-й годині.

Фото В. ГРИБА.

ПАМ'ЯТАЙМО УРОКИ ВІЙНИ!

22 червня 1941 року — день, котрий увійшов у свідомість кожної радянської людини як початок великих і страшних випробувань — п'ятдесят років тому почалася Велика Вітчизняна війна.

Чим далі у часі ми відходимо від цієї події, тим величнішим стає подвиг нашого народу; а роки потроху лікують рани, забувається гіркота втрат...

Зараз є можливість широко і неупереджено оцінити минулий. Проте разом із ростом національної самосвідомості, громадської активності, які відбуваються на фоні загострення економічних проблем, є й протистояння політичних сил у суспільстві. Є й спроби відбілити таких, як бандерівці, учасники РВА (російської визвольної армії), бандити типу «Нахтигал» — вони винищували свій народ разом із фашистами. Є й спроби зробити їх учасниками Великої Вітчизняної, тобто прирівняти до визволителів нашої країни і Європи від фашизму.

Політична амбітність часом є добрим сусідом антирадянщини, нападів на Збройні Сили СРСР, висту-

пів проти дружби народів, яка окроплена кров'ю на полях священних битв.

До того ж найреакційніші наміри подеколи подаються в найдемократичнішій обгортці.

Ми проти тих, хто вбиває клин між армією і народом, і хочемо, щоб народ знав усю правду про його Збройні Сили. Тому разом із ветеранами Великої Вітчизняної війни хочемо познакомити кіровоградців із засобами масової інформації Міністерства оборони, розповісти про становище в армії, її будні, про те, як проходить призов молоді на службу. Разом з тим відповімо і на питання по історії, ветерани поділяються своїми спогадами.

ЗАПРОШУЄМО ВСІХ НА ТАКУ ЗУСТРІЧ. ВОНА ВІДБУДЕТЬСЯ 22 ЧЕРВНЯ О 16 ГОДИНІ У ПАРКУ 50-РІЧЧЯ ЖОВТНЯ.

У подальших планах — дні відкритих дверей, під час проведення яких можна буде завітати у військову частину, подивитися техніку, поспілкуватися.

Рада секретарів партійних комітетів Кіровоградського гарнізону.

УЧИТЕЛЬ — значить особистість

Як не загубити творчої індивідуальності, допомогти їй формуватися, самовдосконалюватися?

Цій проблемі був підпорядкований конкурс молодих педагогів «Шукаємо нові імена». Він покликаний сприяти зростанню майстерності вчителів, усвідомленню ними значущості своєї високої місії, готовності поділитися власними надбаннями.

На початку конкурсу учасників було 13, усі майстерно справилися з дуже складною програмою двох попередніх етапів. Але в заключному взяли участь тільки 10 фіналістів.

Кожен з конкурсанти одержав тему публічного виступу (це домашнє завдання). Темі для виступів взяті із джерел народної педагогіки.

Кожен з конкурсанти протягом 2-х хвилин розкрив своє розуміння того чи іншого афоризму народної педагогіки.

«Народ вчить, як на світі жити», «Камінь шліфують, а людину виховують», «Гни дерево, поки молоде, вчи дітей, поки малі» і т. д.

Кожен гейм складався з 4 частин. Перша — основне завдання гейму, далі у присутній була можливість познакомитися із світом їх захоплень. Це були сюрпризи для всіх.

І щоб мати повне уявлення про претендентів журі, присутні ознайомилися із світом їх захоплень. Це були сюрпризи для всіх.

Присутні частували домашнім печивом Л. В. Яценко та А. І. Нешкреба. Чудово співали А. І. Нешкреба та А. І. Мороз. Читав свої власні вірші О. В. Каєнко.

Незабутні враження залишили також читання віршів Л. В. Яценко, О. Г. Черних. Проявила свої акторські здібності Л. Б. Лаврінченко (любить вона грати ще і в шахи), а Л. М. Стратонова дивувала вмінням добре в'язати.

В. М. Нудний був і постановником, і виконавцем. Разом із своїми хлопцями виконав російський танок, чим зірвав бурю оплесків.

А далі — театральний конкурс. Великою популярністю нині користується аукціон. Ми теж вирішили провести аукціон педагогічних ідей. Учасники конкурсу протягом 2-х хвилин повинні продати педагогічну ідею, яка сьогодні може допомогти школі. Говорили і про шкільний парламент, і про стипендію для учнів, і про розвиваюче навчання вчителів.

Кожна школа підготувала подарунки, грошові премії для учасників. Перше місце вибороли 2 учасники — вчитель місцевої Новоукраїнської СШ № 7 — учителька російської мови та літератури Л. В. Яценко та вчитель російської мови та літератури О. В. Каєнко. Вони одержали грошові премії та путівку.

Друге і третє місце поділили вчителі Л. Б. Лаврінченко (Малопомічинська СШ), Л. І. Мороз (Новоукраїнська СШ № 8), А. І. Нешкреба отримала приз райметодкабінету за інтелігентність. Райком комсомолу вручив грошові премії О. В. Каєнко та В. М. Нудному.

Л. КРЕЦУЛ,
завідуюча райметодкабінетом.
м. Новоукраїнка.

СКУЛЬПТУРА БУДЕ ЗОЛОТОЮ?

Прочитала в одній місцевій газеті за 7 червня цього року відповідь голови Кіровоградської міськради В. Г. Мухіна на лист читачки, котра цікавилася встановленням пам'ятника Богдану Хмельницькому в Кіровограді. Написане мене вжахнуло. Виготовлення пам'ятника закінчується, він буде стояти в обласному центрі на площі Профспілок, як тільки ми перерахуємо за нього гроші — 100 тис. карбованців. Сума, треба думати, з міського бюджету, тобто наші з вами, шановні городяни, гроші. Не знаю, як ви, а я подумала: невже їх нікуди більше діти сьогодні, ніж як вилити в чергову гранітну статую? Навіть як-

що цим актом і буде, як пише читачка, «відновлено справедливості стосовно пам'яті визначного українського гетьмана»? Я зовсім нічого не маю проти Богдана Хмельницького — хай він, як і всі інші значні постаті, займає в історії те місце, якого заслуговує. В історії, наголошую. А зайняти місце десь на постаменті він (чи хтось інший, щодо кого завтра комуś захочеться встановити справедливість) може теж — але виключно на пожертвування. Хочете якогось пам'ятника — скидайтеся і будуйте. На ділянці землі, придбаній теж на власні гроші. А зводити монументи на кошти платників податків (читайте — нас із вами) вважаю недопустимим у даній момент, коли ми такі злиденні. Були б багатші — інша справа. Маємо чимало земляків, котрі заслуговують бронзи. А нині чи не ліпше пустити цю суму на... боюся, що перелік буде нескінченним. На будівництво міської дитячої лікарні, на ремонт доріг, на закупівлю медикаментів (елементарних 20-копійчаних ліків нема!), на лагодження водогону в центрі, з якого ми п'ємо іржу, на закладання ще хоча б одного парку в місті...

Підозрюю, що відмовлятися зараз від пам'ятника Б. Хмельницькому непопулярно, оскільки пішла хвиля українського відродження, і як би не потрапити в його противники. Але це ж уже було в нашому сумному минулому, коли один поперед одного квапилися ставити пам'ятники людям, чия місце в історії, за нашою сумною традицією, тепер переглядається, а пам'ятники знімаються... Чи не час повернутися до здорового глузду й використовувати гроші передусім на найнеобхідніші потреби людей?

Розумію, що ця моя пропозиція нереальна, хоча... Можна вже готувати пам'ятник продати за готівку кому багатшому чи тій же групі бажаючих, а виручку пустити на нагальні потреби людей. Хіба це так нездійсненно?

Н. ДУБРОВСЬКА.

ПОДИВІТЬСЯ НА РІПКУ ХОЧ НА КАРТИНЦІ

У Кіровоградському художньому салоні майже порожньо. Самотній бюстик Гоголя, благовісний платячок з вагомою ціною, лісові пейзажі неавтономних послідовників Шишкіна... Експозиція і не музейна. І не магазинна. Це в першому злі. А хто не полінується й кине погляд у білий, виставочний, буде приваблений стендами й вітринами. Тут розмістилася виставка «Ріпка» декоративно-прикладного мистецтва вихованців Ленінського будинку піонерів. Багато виробів мають цілком товарний вигляд. Хай уже вибачать дитячі і їх настанови затаку далеко від одухотворених сфер оцінку цих витворів мистецтва — час надворі такий. Ходиш, записуєш і ледве стримуєшся, щоб не занотувати: хоч зараз би купила оцього в'язаного костюмчика чи оті шкарпетки, адже більше ніде.

Втім, речей суто практичних, необхідних тут представлено значно

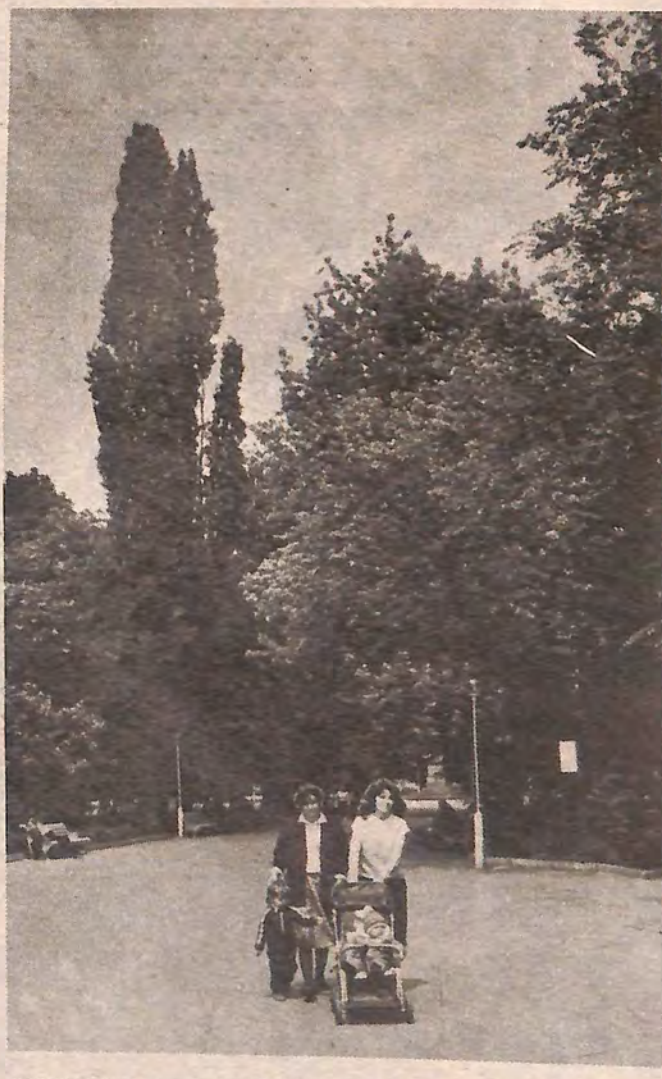
менше, ніж тих, котрі не мають утилітарного значення, а робляться для душі, для краси, на любителя, але можуть бути оцінені всіма, кому не чужий естетичний смак і хто має 20 хвилин, аби відірватися від гнітючої дійсності і хоч ненадовго перенестися в інший світ, де є тепло, радість і доброта. Їх випромінюють і червоні вишиті серветки Ю. Рудник, і мережива С. Романюк, і дерев'яна хлібниця О. Березовського та А. Пиньковського...

Представлені тут шиття, плетиво, вишивка, макраме, різьблення по дереву, малюнок, фотографія, скульптура, гравюра, інкрустація. Ось шевченківський куточок — портрети Кобзаря, рушнички до них, закладки до книг поета виготовили А. Сиваченко, К. Кротенко, С. Колтунов, А. Коатун, О. Денисенко. У фотоекспозиції привертають увагу роботи С. Дерев'янка змілою передачею світла й тіні і наявності майже у кожному знім-

ку підтексту. Наприклад, композиція «Вдалину» (рейки і шпали, що біжать за горизонт) навіть у неромантичній душі хоч на мить сколихне бажання далеких мандрівок у незвідані краї — можливо, кращі, ніж уже відомі. Старовинний замок, шпиль, брама, охорона в костюмах часів чи Вальтера Скотта, чи генераліссимуса Суворова, але... з люльками в зубах.

Прямо на посту! Чому так, знає, певно, лише автор М. Тернавський. Варіація на теми казки «Ріпка» А. Волкової, шкатулка О. Нестерчука, Д. Артеменко, С. Кишляна, рукавички С. Сулими і ще багато виробів наводять на заспокоєну думку, що нинішні діти не тільки сміються тютюн, відпрацьовують на малюнках прийоми карате і вимагають із батьків джинси, як-то любить показувати вітчизняний кінематограф, а й здатні на творення прекрасного, що вимагає неабияких зусиль.

Н. ГРИГОР'ЄВА.

Першими лауреатами почесного призу і премії імені Григорія Савурови, заснованих Київським інноваційним і політичним центром стали президент Назахстану Мурсултан Назарбаєв та міністр іноземних справ ФРН Ганс-Дітріх Ганшер. Визначили лауреатів, журі розглянуло десятки пропозицій, однак не знало, на жаль, гідний цієї нагороди жодного з українських політиків.

В Англії люблять проводити опитування з будь-якого приводу. І ось університетом графства Саррей було встановлено, що англичани люблять за добу рідни на 20 процентів менше від фізіологічної норми — 2 літри. Причин досить несподівана: виявляється, вони панічно бояться опинитися в ситуації, коли поблизу немає жодного, пардон, туалету. Особливо жахаються цього жінок, котрим доводиться відмовлятися від другої чашки чаю, навіть якщо дуже хочеться...

3 15 травня ч. р. у Литві підвищено ціни на непродовольчі товари, зокрема, на меблі, телевізори, холодильники, електробудови прилади. Приміром, холодильник «Она» коштує тепер 4000 тисяч карбованців, швейна машина — 1800, польова машина «Рига-17М» — 454, пилосос «Циклон» — 410, кольоровий телевизор вітчизняного виробництва — 4000, чорно-білий малогабаритний «Шіллєкс» — 800, комплект меблів для вітальні «Локіс» — 7300. На відміну від наших ці, які поки що тільки мусуються, литовські можуть просто загризти.

Прощаючи бізнесмен Джен Холл із США, переїздивши містичні інтернаціональні сімейні уз на власному досвіді, вирішив перенести своїх американських штатів із радянськими красунями. І поки в Дніпропетровській службі знайомств «Ольга», названий на честь шасливого обранки, не зможє телефон 45-30-73, перша партія втомлених від черг наречених уже панує валізи.

Цілий рік адміністрація готелю в Берлі (штат Каліфорнія, США) не могла виселити янус Чеслі Холіс, котра утримувала в номері котів. Жінка запевняла, що їх у неї всього лише тридцять. Однак, коли за постановою санітарних властей міста готельні працівники ввійшли в її номер, перед їхніми очима постала фантастична картина. Підлога в номері була вкрити живим килимом із 85 котів. Вони їх рахували, ловили, і перевозили до притулку, одна з ніш окотилась, довівши таким чином загальну чисельність тварин до 87.

[За матеріалами періодичної преси, інформаційних агентств РІА та «Євро-ІКС»].

ІДЕМО НА МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ
Міністерство народної освіти УРСР запросило вихованців зразкового фольклорного колективу «Джерельце» Олександрівського районного будинку піонерів і школярів представляти Кіровоградщину, а відтак і республіку, на Міжнародному святі фольклору «Берегиня» у м. Луцьку. Здається, тільки вчора повернулися з Києва, де стали лауреатами V Республіканського фольклорного свята учнівської молоді, а вже позаду й участь у районному святі народних талантів... Майже весь репертуар колективу, до якого введено кращі зразки пісенного і танцювального мистецтва, побудовано на місцевому побутовому матеріалі. Тут і забавлянки, і колядки, і щедрівки — геть усе, чия багата наша національна культура.

А. САРЖЕВСЬКИЙ.

ЯК ЗБЕРЕГТИ МОЛОДІСТЬ

Більш ніж двохтисячолітній практичний досвід китайської медицини дозволяє зробити висновок, що хвороби є наслідком як обставин зовнішнього характеру — несприятливих кліматичних факторів (сирість, спека, холод, протяг та ін.), так і факторів внутрішніх — емоційних хвилювань, потрясінь (обурення, сум, радість, горе...), а також порушень в життєвому ритмі, у харчуванні, сні і т. інше. Все це, в свою чергу, веде до порушення рівноваги між «їнь» та «янь», що призводить до хаосу в циркуляції крові та енергії, появі заторів у каналах і меридіанах, боротьби здорового духу з хворобами. У цій боротьбі дуже важливою є сила здорового духу. Якщо вона слабка, недуга перемає і людина захворює. Тому китайська медицина особливу увагу приділяє зміцненню сили здорового духу, тобто регулюванню їнь і янь, та посиленню опору організму.

Головним і активним засобом при цьому вважається не харчування і ліки, а рухи і тренування. Життя — це постійний рух. Тому в наш час у світі так широко культивується спорт. Люди займаються бігом, плаванням, велоспортом, альпінізмом. Ці види спорту розвивають м'язи, виробляють тренуваність, витримку, витривалість. Проте багато людей через хворе, слабке серце, тонкі судини, захворювання легенів, нирок не можуть займатися спортом. Ці заняття іноді навіть можуть привести до тяжких наслідків. Крім того, є дані, що у спортсменів і людей фізичної праці старість і смерть приходять раніше, ніж у інших. Для того, щоб займатися різноманітними видами спорту, треба мати спеціальні майданчики, час, інвентар.

Чи нема якого-небудь іншого, простого і прийняттого для кожної людини засобу зберегти здоров'я та молодість? Є. Цей засіб дуже ефективний — система Хуашанської школи дао.

Секретів молодості і довголіття, вправ стародавніх даосів дуже багато, тому ми пропонуємо вашій увазі тільки головні. Перший цикл наших публікацій буде включати 13 вправ в положенні стоячи та 3 вправи в по-

ложенні сидючи. Ці вправи є тим фундаментом, на якому потім повинні будуватися вправи інших п'яти положень даоської системи. Всі вправи дозволяють займатися на дворі, у спальні чи навіть біля письмового столу. Щодня на них знадобиться 3—5 або 10—15 хвилин вранці та увечері. Треба пам'ятати, що тільки систематичні щоденні заняття дадуть позитивний ефект уже через кілька місяців. Довгочасні, протягом кількох років, тренування повернуть до вас бадьорість, молодість, жагу до повноцінного життя.

Під час занять не обов'язково виконувати усі вправи. Цілком можливо вибирати для себе лише окремі з них, які найбільш відповідають вашому фізичним можливостям та самопочуттю. Початківцям краще спочатку взятися за дві-три вправи в положенні стоячи і займатися щодня двічі по 3—5 хвилин. Коли організм звикне, — час треба поводити збільшувати і залучати інші вправи. Тільки після того, коли ви добре засвоїте вправи (yicil) в одному положенні, можна починати інше положення. Тіло, приймаючи правильні положення, віднайде вільну циркуляцію енергії ці і лише тоді почне сприймати більш складну техніку виконання вправ у положеннях напівчирки, на колінах, лежачи, поповзом та в перевертці.

Усі вправи оздоровчої системи Хуашанської школи дао можна поділити таким чином: три ступені рухів — великий, середній та малий і три швидкості рухів — швидка, помірна та повільна. Кожен повинен вибрати той ступінь та ту швидкість, які найбільш відповідають його можливостям.

Юнаки і підлітки, займаючись цими вправами, можуть попередити поліції, прискорити свій фізичний розвиток. Зрілі молоді люди завдяки вправам майстра Бянь Чжунжуна поліпшать функції статевої системи, зміцнять свою життєву силу. Дівчатам ці вправи поліпшать фігуру, колір обличчя, продовжать молодість. Люди середнього віку, займаючись по цій системі, зможуть запобігти повноті, позбутися зайвої ваги, попередити хвороби свого віку, уповільнити прихід старості. Для людей похилого

віку ці вправи слугуватимуть засобом профілактики різних захворювань, характерних для їх віку, гальмуватимуть процес старіння, повертатимуть молодість і жвавість. Здорівим вони надають силу духу і міць тіла, хворим поліпшують загальний стан і апетит. При невиліковних хворобах у початковій стадії ці вправи можуть загальмувати патологічний процес та поліпшити загальний стан, при пізніших стадіях — стримувати подальше погіршення, продовжити активне життя.

НАСТАНОВИ ДО ВПРАВ

1. ВІРА, ПЕРЕКОНАНІСТЬ І НАПОЛЕГЛИВІСТЬ

Природна тривалість людського життя повинна бути аж ніяк не менша за 120 років. Це означається фахівцями-геронтологами і в Китаї, і в Індії, і в західних країнах, зокрема, в США. Проте в наш час більшість людей не доживають свого віку. Чому? Крім різноманітних суспільних причин, головне полягає в тому, що абсолютна більшість людей не вміють (або й не хочуть) обережно ставитися до свого здоров'я, не вміють (бо ніхто їх цьому не вчить) використовувати закони та закономірності життя, щоб зміцнювати себе фізично та духовно, зберігаючи тим самим гармонію свого буття.

Даоські секрети довголіття якраз і є тими законами та закономірностями життя, на яких даоси та класичні китайські медики в давнину побудували свої оздоровчі системи і поступово, тисячоліттями, вдосконалювали їх. Навіть якщо стан людини, з т. з. офіційної медицини, безнадійний, і тоді серйозні і регулярні заняття за цими системами можуть позбавити людину від багатьох недуг та укріпити її дух і здоров'я. Зараз двері до довголітнього здорового життя — перед вами, і ключ до них знаходиться у ваших руках. Усе залежить далі від вас особисто. Треба відчинити ці двері і увійти в це життя. Але для цього необхідна віра у чудодійні сили даоської оздоровчої системи, глибока впевненість у тому, що ви досягнете своєї мети — продовжити молодість і укріпити здоров'я, та постійна, серйозна і систематична (щодня) праця над рекомендованими вправа-

ми. У цьому — запорука вашого особистого успіху.

2. ПОСЛІДОВНІСТЬ, ПОСТУПОВІСТЬ ТА ПОСТІЙНІСТЬ

Ця оздоровча система, відроджена з глибини століть майстром Бянь, має свою специфіку. Вона відрізняється від інших видів спорту, розповсюджених у світі, тим, що своїм корінням походить не від трудової або військової діяльності (як, наприклад, боротьба, гребля, біг, гімнастика, стрільба тощо), а з потреб здоров'я людини і заснована на рухах різних тварин та птахів. Хоча вправи цієї оздоровчої системи не такі динамічні, як чисто спортивні, проте вони приводять у рух усі м'язи, увесь опорно-руховий апарат, найбільш важливі внутрішні органи людини. Тому, оволодіваючи цими вправами, не слід надто поспішати, особливо початківцям. Крім того, повинні бути обмеження у часі та кількості повторень кожної вправи. Руки не повинні бути різкими, треба зосереджувати на них усю свою увагу і робити вправи спочатку досить повільно та плавно, щоб відчувати особливу приємність від рухів свого тіла. Поступовість — запорука вашого успіху.

3. РЕГУЛЮВАННЯ ЕМОЦІЙ І КОНТРОЛЬ БАЖАНЬ

Це одне із основних правил, які розробив і проголосив як фундамент здоров'я та довголіття китайський філософ, засновник даосизму Лао Цзи. Жити у собі злість, заздрість, негативні почуття — це значить бути життєрадісним, у всіх випадках зберігати спокій, намагатися не хвилюватися. Помірковувати свої бажання — значить зменшити нереальні для вас потреби і, таким чином, убергтися від злих розчарувань, що негативно впливають на ваш дух.

Китайська класична медицина вважає, що головною причиною усіх хвороб є сім емоцій людини: радість, гнів, горе, страх, переляк, переживання. Останні досягнення сучасної медицини доводять: ендокринна си-

стема швидко і бурхливо реагує на різні емоційні перепади, що позначається на усіх найважливіших фізіологічних функціях організму. Надмірні емоційні реакції викликають втрату рівноваги (гармонії) фізіологічних функцій та призводять до хвороб. Тому, якщо той, хто займається вправами Хуашанської школи дао, надмірно впадає у гнів, або смуток, то ефект від занять втрачається. Ви повинні привчити себе до відчуття того, що все у вашому житті і у вашому організмі пов'язане між собою: якщо десь щось переважає — втрачається гармонія цілісності.

Ось чому усі, хто починає займатися цією системою, повинні свідомо духовно вдосконалюватися. Існує і зворотній зв'язок: усі описані у наступних випусках вправи допоможуть цьому удосконаленню.

4. УВАГА І ОПТИМІЗМ

Перед тим, як розпочати тренування, і кожен раз перед виконанням вправ ви повинні увести себе в стан спокійності, думки, з посмішкою на обличчі. Уявіть себе в ваші кращі часи (у минулому або майбутньому), та будьте внутрішньо впевнені: одразу ж на вашому обличчі з'явиться посмішка — ви спокійні, життєрадісні і зосереджені. Тільки тепер можна починати виконувати вправи оздоровчої системи. Ваш гарний і бадьорий настрій поліпшить циркуляцію життєвої енергії. З'явилася легкість, яка значно посилить результат від даоських вправ. Запам'ятайте китайський вислів: «Кожна посмішка омолоджує на десять років, кожне переживання додає сивого волосся».

5. М'ЯКІСТЬ І ПЛАСТИЧНІСТЬ

Даоська оздоровча система побудована на м'якості і пластичності рухів. Під час виконання вправ рухи тіла повинні бути плавні, повільні, округлі і м'які, усі м'язи повинні бути розслаблені, немов у вас немає кісток. Тільки це дасть енергії потрібну швидкість і напрямок циркуляції, а заняттям — бажаний ефект.

Підготував Ю. ЛЕОНОВ.

(Далі буде).

ХРОНІКА

ФУТБОЛ

15 тур чемпіонату України з футболу серед команд другої ліги першої зони «Зірна» провела на своєму полі, де 6 червня зустрічалася з «Нафтовиком» (Охтирка). Результат матчу — нічия, 1:1.

9 червня, у неділю, тем на своєму полі, міровогоградський футболіст приймали стахановський «Вагонобудівник», у матчі з яким «Зірна» одержала впевнену перемогу: 4:1. Голи у ворота гостей забили Олександр Рибонік, Сергій Степаніш, Вячеслав Козлов та Микола Шевченко.

Наступні два турніри «Зірна» грає на виїзді (14 червня у Шепетівці з місцевим «Темпом», а 17 червня у Ровно з «Вересом» — колишній «Авангард»).

Зараз міровогоградська команда займає 21 сходинку у турнірній таблиці.

МОТОКРОС

15—16 червня на знаменитій заводській трасі відбулися заїзди чергового чемпіонату країни з мотокросу. У змаганнях беруть участь найсильніші гонщики, тож запрошуємо на завадки. Початок змагань об 11 годині. Докладніше — у наступних номерах газети.

БОКС

На відкритому чемпіонаті України з кін-бонсінгу наш земляк, вихованець тренера В. Загоріа Сергій Бондаренко (1972 р. н., клуб «Ринг») здобув срібну нагороду, перемігши багатьох досвідчених суперників (на турнірі, крім українських спортсменів, змагалися команди кін-бонсерів із ФРН та Сполучених Штатів Америки). До речі, чемпіон Європи 1990 року — теж міровогоградець, вихованець тренера Б. Тертилова Леонід Нечаса. Як бачимо, новий вид спорту прийшов до владости наших хлопців!

НАСТІЛЬНИЙ ТЕНІС

У Донецьку нещодавно пройшла перша республіканська рада ДСТ професіоналів настільного тенісу, у якій взяли участь більше двадцяти команд навчальних закладів Міністерства охорони здоров'я України. Золоті нагороди вибороли наші земляки — кандидати у майстри спорту Віктор Шевченко, Світлана Полікова та Геннадій Міненко (міровогоградські учні училіща імені Мухіна). Віктор та Світлана були першими і в особистих заліках.

Реклама

Довідки

Реклама

Олександрійське середнє професійно-технічне училище № 13 виробничого об'єднання «Олександрія-вугілля»

ОГОЛОШУЄ

НАБІР УЧНІВ

по спеціальностях:

НА БАЗІ 9 КЛАСІВ:

Автослюсар, термін навчання 3 роки.
Електрослюсар черговий та по ремонту промобладнання, термін навчання 3 роки.
Електрослюсар підземний, термін навчання 3,5 роки.
Токар по металу, термін навчання 3 роки.
Кухар-кондитер, термін навчання 3 роки.

НА БАЗІ 11 КЛАСІВ:

Машиніст електроваза підземний, термін навчання 1,5 року; доплата 92 крб.
Електрослюсар підземний, термін навчання 1,5 року; доплата 92 крб.
Машиніст електроваза зугільного розрізу, термін навчання 1 рік; доплата 63 крб.
Машиніст екскаватора зугільного розрізу, термін навчання 1 рік; доплата 63 крб.

Електрослюсар черговий та по ремонту промобладнання, термін навчання 1 рік; доплата 72 крб.

Токар по металу, термін навчання 1 рік; доплата 55 крб.

Автослюсар, термін навчання 1 рік; доплата 45 крб.

Кухар-кондитер, термін навчання 2 роки.

Продавець непродовольчих товарів, термін навчання 1 рік.

Продавець продовольчих товарів, термін навчання 1 рік.

Учні всіх спеціальностей знаходяться на повному державному утриманні, при проходженні виробничої практики учні одержують 50 процентів заробітної плати.

Заяву подавати на ім'я директора училища,

де слід вказати виробничу спеціальність. Початок занять 1 вересня.

ДО ЗАЯВИ ДОДАЄТЬСЯ:

1. Документ про освіту. 2. Свідоцтво про народження. 3. 4 фотокартки (3x4 см). 4. Характеристику. 5. Довідку про щеплення. Училіще проводить набір юнаків, демобілізованих з лав Радянської Армії, до груп із скороченим терміном навчання по спеціальностях: гірничий робітник-машиніст підземних установок, гірничий робітник по ремонту гірничих виробок, електрослюсар підземний. Стипендія 129 крб. Початок занять в міру комплектування груп.

Адреса училища: 317900, м. Олександрія, пл. Кірова, № 18.

ДИРЕКЦІЯ.

Поволі бреду парком, що понад річкою. Вітер шестить буйною травою, що м'яким килимом стелиться під ногами.

Зовсім неподалік (лише завернути на міст і пройти роки далі) стоїть колись у Новоукраїнці дитбудинок. Різні діти виховувалися в ньому. Та була одна, особлива група — ті, чия дитинство так і залишилося завжди у тому страшному 37-ому.

1. ПОДОРОЖ У НІКУДИ

...Мирно виступають колеса поїзда. Ніби заколисують, і зовсім не віриться, що все, що трапилось протягом останніх кількох місяців — правда...

Нонка лежить на вагонній полиці. Намагається не думати про їжу, хоч останнім часом почуття голоду стало вже звичним. Неподалік розташувалися сестрички Еля і Нелочка Юлія. З ними Нонка познайомилася ще в дитячому розподільнику в Данилово. Здружилася, і надалі трималися разом. Згадували вечорами, як гарно було в тому житті, де були іграшки, де мама будила ласкавим дотиком руки, а батько...

Батько у Нонки був особливим. Балтрус Матусевичус (Володимир Олександрович Волинський) народився 1899 року в Литві. А опинився у Воронежі. Прилучившись до революційної роботи, вступив у більшовицьку

ки перічили батогами по худеньких спинах, по руках, що тяглися за возом, попадали навіть по обличчях. Та відмовитися від свого промислу, коли було голодно, вони не могли.

Підгодовували їх місцеві школярі, з якими разом навчалися. А вечорами до спальні дівчаток приходила медсестра з сулією риб'ячого жиру, і кожен міг вмочити в нього невеличкий, припасений ще за дня, шматочок хліба.

Якось дванадцять дитбудинківців захворіли на плеврит і їх помістили в лікарню. Жінка-директор, дивом роздобувши сала, яєць і меду, сама їдила годувати кожного з них особисто (зби надовше вистачило).

Та були, звичайно, і радості від прочитаних книжок, вивчення пісень, осмислення почутого на уроках, танці біля піонерського багаття.

Вечорами старші дівчатка, тісно притулившись одна до одної, переповідали різні історії й легенди. Одна з них здавалась Нонні особливо моторошною. А йшлося у ній про стару грушу, що росла біля дитбудинківської їдальні. «Мертвою» чомусь називали її всі. Може тому, що ніколи не вбиралася навесні квітком, а влітку не плодоносила? «То все від того, що посаджена вона над ямою, куди вкидали мертвих дитбудинківців», — розповідала котрись із дівчат.

І вже вві сні бачила Нонка, як усе те робилося (а чи було так насправді?). Простягала до неї віти груша. Аж ні, то й не груша зовсім, а мама. Мама! «Дорога матусю! Гроші у мене ще є, але в місті ні-

До холодів ходили босими, взувалися лише тоді, коли йшли до міста. Вихователі через «управу» домовилися з німцями, щоб дитбудинківців не чіпали, а про годують вони себе самі. В'язали в полі снопи, збирали буряк, соняшник. Наталка Ляшко одна доїла в гроби мадськом господарстві чотирнадцять корів. Спали одягненими, накривалися матрацами. Заготовлене паливо берегли на зиму.

Їли гарбузи, інші овочі, варили суп «рябчик» — з пшона, квасолі і капусти.

Перші фашисти з'явилися у них зненацька. Приїхали вантажівкою, вимагали «млеко», «яйки». Та побачили лише кілька сотень напівроздягнених голодних дітей. Гітлерівці почали оглядати територію, зайшли в їдальню. І тут раптом наперед розклавши складки спідниці, присіла перед фашистами в глибокому реверансі. Ті, сміючись, пішли далі. А жінка ще довго стояла заціпеніло: спідницею вона прикрила бюст Леніна (галстуки, комсомольські квітки, портрети вождів, прапор старшокласники сховали перед приходом окупантів на березі в розщелинах скель, а за бюст у метушні якось забули).

У місті відкрили церкву. Дитбудинківці вишивали рушники, в кутках у кімнатах з'явилися хрести, вранці і ввечері треба було молитися. Старших ганяли на будівництво мосту.

Євреї в місті почали носити пов'язки із «зірками». Фашисти шукали єврейських дітей і в дитбудинку (спис-

ЇХНЄ ДИТИНСТВО ЗАЛИШИЛОСЬ У 37-ОМУ

партію. У роки громадянської війни відстоював Радянську владу червоногвардійцем-інтернаціоналістом. Потім організовував партійні осередки в буржуазній Литві, куди був посланий і де перебував підпільно. Один із засновників журналу «Комуніст», якийсь час — редактор газети «Звезда», член Компартії Білорусії, референт ЦК КПРС. Хіба міг він подумати, що страшна репресивна машина торкнеться не тільки його, а й сім'ї?!

З Емілією одружилися вони в Білорусії. Там, у Мінську, народилася і Альдона (Нонна). Їхав туди, куди посилала партія, не відмовлявся ніколи. Був чесним комуністом. Та хіба цінувалися тоді честь і відданість?

...За Балтрусом прийшли в тридцять сьомому. Тоді ж виключили з партії і Емілію. А через рік у двері московської квартири Волинських постукали вночі ще раз. Нонні тоді виповнилося одинадцять. За три дні перед цим матір викликали повісткою до НКВС, звідки вона так і не повернулася. Тепер же прийшли за дівчинкою.

Вона тоді так нічого і не зрозуміла. Чому, наприклад, тата, такого відданого і вірного справі, арештували? За що поплотилася мама? Чому в їхніх речах риються чужі люди у формі? І чому сусідка питається у них, чи можна їй, Нонці, дати цукерку?

Там же, в розподільнику, взяли у них відбитки пальців, фотографували кожного в профіль і анфас. Потім групами відвезли на залізничний вокзал. Працівники НКВС, котрі супроводжували поїзд, звеліли говорити, якщо запитає хтось на котрійсь із зупинок, що всі вони — відмінники і їдуть в нагороду за добре навчання відпочивати в «Артек».

Іх і справді привезли на південь країни, під Одесу, де був наштабований владшований дитячий будинок для дітей репресованих. Та його швидко розформували. Нонна Волинська — Лиходзівська (у свідоцтві про народження у неї так і було написано подвійне (батькове й материнське) прізвище), попала разом з кількома десятками маленьких хлопців і дівчат у Новоукраїнку.

2. «МЕРТВА» ГРУША

Із залізничного вокзалу їх привели колоною прямо в їдальню. Розміщена вона була в низькому будинку в закруті річки. Над столами, тарілками, під стелею кружляли мухи. Нонна так і не змогла звикнути до них, однак їла, не звертаючи уваги ні на що. Та й відмовлятися від наїдки було ризиковано. Тільки відсутній тарілку — одразу ж вхоплять інші. Тому особливо вередувати дитбудинківцям не доводилося.

Порції, правда, збільшувалися, коли навідувалась чергова комісія. Та як тільки її члени виходили за ворота, усе ставало так як і було.

Звичним у дитячому будинку був вислів: «На обід — циганське сало». Так називали хлопці й дівчата шматочок хліба з цибулиною. Вони приривчалися час від часу тугіше затягувати пояс (в одних випадках гроші на харчування доводилося зменшувати, коли хотілось придбати для дитбудинку якусь річ, радіоприймач, наприклад, в інших — просто не вистачало продуктів).

Тоді вони виходили на «лови». Дорогою повз дитбудинок рухалися підводи (із соняшниковим насінням — на олійню, із пшеницею і кукурудзою — у млин). Діти засідали за рогом, і коли віз уже минав його, несподівано вискакували ззаду і набирали збіжжя у глибокі кишені, зроблені із зашитих під пальтешок. Візни-

де не можна купити листівок і конвертів. Пишу погано (трусить малярія). У нас часто хворіють діти. Є у нас свій духовий оркестр, влаштуємо танці. 14.01.40».

«Дені народження пройшов якось непомітно. Дівчатка подарували мені листівки, в'язаний коміречко, пам'ятки [це такі саморобні книжечки з малюнками і поздравленнями]. Незабаром перше травня. Нам шийють білі блузки і чорні, кльошем, спідниці. А ще ми вив'яжемо собі білі шапочки. 23.04.40».

«Мамочко, коли ж нарешті розберуться! Скучно дуже. Чи є у вас там папір! Ми до цього часу писали на шпалері, але й її вже немає. Та у мене ще не закінчилися зошити. Над річкою у нас невеличкий парк: в'язи, акації, тополі. Акація здається схожа на черешню, лише кетяги більші, а кожна квітка схожа на «сербачки» [пам'ятаєш, їх сіяли на хлібнику?]. 28.04.40».

«У нас в місті велика подія — почав курсувати автобус. Дівчатка ходять у швацьку майстерню, а хлопці — в теслярню. На зиму мені видали валіанки, тепер не буду замерзати, як попередні два роки в черевках. Сплю з Айною Саулет. Та скоро привезуть солому, можна буде набити матрац і лягти самій. 8.09.40».

Почула новину — треба буде в десятирічці і в технікумі платити за навчання. Твори українських письменників треба читати в оригіналі. Я дуже рада, що навчилася українську мову. Подобається написане Лесею Українкою — такі чисті душевні вірші! Прочитала «Хіба ревуть воли, як ясла повні» Панаса Мирного, п'єси Карпенка-Карого. Пишуть вони просто і яскраво. 14.12.40».

«Нічого недозволеного не пиши, бо листа мені не віддадуть і буду мати непримчності. Мене викликали в канцелярію, кричали і вимагали, щоб перестала листуватися з тіткою Фанею (СУСІДКА МАТЕРІ ПО НАРАХ — Н. Щ.). Директор сказала, що через це позбавить права листуватися з тобою. Говорили про це і на засіданні комітету комсомолу. 20.12.40».

«Тепер літо. Незабаром виїжджаємо за місто у піонерський табір. 16.06.41».

3. В ОКУПАЦІЇ

Фашисти зайняли місто, коли дитбудинківці були в таборі. Спочатку всі говорили, що це — десант. Хлопці бігали в місто. Повернувшись, розповідали, що магазин пограбовано.

Нонна, Еля і Маша (вона прибилася в дитбудинок, відставши від одного з ешелонів з евакуйованими), вирішили йти на схід, доганяти наших. Босі, в ситцевих платтячках, з портфелем насіння вибралися на дорогу. Світив місяць, та все ж було так страшно. Дійшли до якоїсь посадки, але зупинив окриком вартового, потім почав стріляти. Дівчата повернули вбік, добралися до якихось будиночків, однак господарі почувати не пустили, навіть не вийшли на поріг. Довелось йти назад, в табір. Нарешті, після довгих блукань, знайшли правильну дорогу...

Повернувшись з Одеси Боря Дешко і Юзик Бабицький (одна з учительок, навантаживши на підводи мило і дещо з речей, змусила хлопців відвезти її туди на початку війни, а потім, влаштувавшись на пароплав, залишила їх напризволяще). Прийшли вони разом з конями уже навесні сорок другого. Самі голодні і коні ребрами світять. Та поміч дитбудинківцям це була неабияка, адже мали лише старого жеребця Дончика, який для роботи в полі уже не годився.

ки всіх із зазначенням віку і національності уже були в «управі». Коли вночі за ними прийшли поліцаї, всі плакали, прощалися, передаючи біді. Одній з дівчаток вихователька наказала втікати, і сховатися десь (пізніше вона повернулася). Тривожні передчуття справдились. Невдовзі стало відомо, що вивезених у гетто євреїв і дитбудинківців розстріляно. А ще пізніше, прийшла ще одна страшна звістка — всі, кому виповнилося шістнадцять років, будуть вивозитися на роботу в Німеччину...

4. ДОЛІ

Різні вони у дитбудинківців, чії батьки репресовані. Параска Шуст, Тамара Дешко, Марія і Юзик Бабицькі — долі невідомі. Ельвіра та Нінель Юлія — вивезені до Німеччини. Рита Кромберг, латвійка — в роки війни була вивезена до Франції, нині живе в Латвії, Айна Сауліт, латвійка — була вивезена до Німеччини. Працювала в бауера в м. Губен, дуже голодувала. Зумила перейти санітаркою в госпіталь, де лікувались інтеновані робітники. Після звільнення разом з дівчиною Надею (родом з Кіровограда) добиралася додому. Видавали себе за полячок. В Кіровограді не брали ніде на роботу, не могла добитися прописки. Привезла довідку з дитбудинку, що була вивезена до Німеччини. Після цього дівчину підлікували, влаштували працювати медсестрою в поліклініку. Знайшла свою матір. Одружилася з сином матеріної подруги по твору. Має двох дітей, вчучків.

Ніна Ісаакянц, росіянка (прізвище вітчима) — після повернення з Франції мало не була заарештована при фільтрації в м. Магдебурзі в Німеччині. У Радянському Союзі поїхала в Воркуту, де була в таборі її мати. Ледає влаштувалася на роботу (її не вистачало і для поселенця). Має вищу освіту, здобула професію геолога. Владлен Ісаакянц, Нінин брат — проживає в Москві. Овідій Мішкевич, литовець — був вивезений до Німеччини. Після повернення надірвався і помер. Ільгіна Мішкевич, сестра Овідія, теж була вивезена, зараз — інвалід.

Ізоляда Бергольц — забрана з дитбудинку до війни родичами. Ліда Корницька, росіянка — після війни була в Москві, зараз невідомо де. Віра Барделісова, росіянка, з Москви — доля невідомо. Два Артурі (одні євреї, другий німець за національністю, обоє з молодшої групи) — долі невідомі. Зоя, росіянка — доля невідомо. Альдона (Нонна) Волинська-Лиходзівська, литовка — у роки війни була вивезена до Німеччини, зараз живе в Москві, майже втратила зір. Про інших поки що нічого невідомо.

Майже всі діти репресованих знищували документи про перебування в Німеччині (на той страшний час це лише ускладнювало їхні долі).

Батько Нонни Балтрус Матусевичус (Володимир Волинський) реабілітований і відновлений в партії по смертні. Мати померла уже в 1985 році. Теж реабілітована і відновлена в лавах КПРС.

За розповідями А. Волинської матеріал підготувала Н. ЩЕРБИНА. м. Новоукраїнка.

ВІД АВТОРА: прохання до всіх, хто знає хоч щось про долі дітей репресованих, які були зведені і росли в Новоукраїнському дитячому будинку, написати за адресою: 317320, Кіровоградська область, м. Новоукраїнка, вул. Леніна, 62. Редакція. Тел. 2-26-47.

МАЛИНІВКИ почувши запашок...

У 1913 році у Львові вийшла книжка З. Клиновецької «Страви й напитки на Україні», яка вмістила близько 1000 стародавніх рецептів страв національної кухні, сьогодні майже забутих. Книга ця складається з шістнадцяти розділів, серед яких — «Борщі та юшки», «Смаження», «Пісники», «Городиня», «Каші та бабки», «Запаси», «Закуски», «Паски», «Повидла, варення, цукерки» та інші. Думамо, що вам цікаво буде дізнатись про те, як розпоряджались літніми дарами наші прадіди й прабабусі. Вони, як свідчить книга, були вельми вмілими господарями. (Орфографія в рецептах зберігається).

ВАРЕННЯ З ПОЛУНИЦЬ

На 1 ф. (1 фунт — 2 склянки — РЕД.) чищених полуниць брати $1\frac{3}{4}$ ф. цукру. Обсипавши полуницю половиною потрібної кількості цукру, поставити їх на лід до зав'язання. Можна елегантно скропити спиртом. На другий день зварити соковик (сироп із ягід). Будь-яку ягідку засипали невеликою кількістю цукру, аби вона активно пустила сік. Потім її відтискували, а сік використували за призначенням — РЕД.) з решти цукру, додавши трошки води, коли ягоди пустили багато соку. Коли ж ягоди не соковиті, то додати води трохи більше. Скоро цукор закипить і шум зберуть, обережно переложити полуницю в мідницю (велику мідну миску для варення. Вважається, що будь-яке варення буде краще зберігатись, якщо його варити саме в такому посуді — РЕД.) і вилити увесь сік з цукром, що зостається на тарілці. Як буде закипати, зараз забирати мідницю з вогню і знов ставити на вогонь, як покине киліти. Бармувати (шум збирають) треба надзвичайно обережно. Скоро звариться, то ягоди виймать по одній в чисту миску. Соковик уварить, щоб погустів, для цього його треба поставити на сильний вогонь. Гарячим соковиком облити ягоди. Соковик можна вважати готовим тоді, як краплі з ложки не крапають, а тягнуться. На другий день перекладати в невеличкі слоїки (слоїк — скляна або полив'яна керамічна банка. У слоїках тримали запаси сала, смальцю, робили маринад тощо — РЕД.).

ВАРЕННЯ З МАЛИНИ

Взяв не зовсім стиглої малини, обчистити і класти на таріль так, щоб ягода од ягоди лежала різно. Потім покріпити малину вином, обсипати пудрою і поставити на 2 години на лід. Тим часом варить соковик з 5 ф. цукру, наливши стільки води, скільки цукор вбере в себе. Дать соковик закипіти 2 рази, потім, знявши з вогню, обережно усяпати малину, дать закипіти на легкому вогні 3 рази, бармуючи щоразу (збираючи шум) і вибіраючи кісточку, що спливатимуть. Потім того, зняв варення і залишити на цілу добу. Тоді дать закипіти ще 2 рази, прохолодити і, розливши по слоїках, зав'язати.

ПОВИДЛО З ПОЛУНИЦЬ

Коли трапляється часом багато такої полуниці, що для варення не придатна, то можна з неї зробити повидло: протерти полуницю на решето. На 1 скл. полуниці брати $1\frac{1}{2}$ скл. цукру. Спочатку зварити соковик. Скоро закипить і зберуть шум, здійснять соковик з вог-

ню і покласти в нього полуницю. Зберігати в холодному і сухому місці.

СОВИК З ПОЛУНИЦЬ

Взявши ананасних полуниць, обчистити, покласти в мідницю, налити води, щоб покривала ягоди і варити на сильному вогні доти, доки полуниця не пустить соку. Тоді перелить у сукняну торбинку, прив'язати її, підставити слоїк, щоб у нього фільтрувався сік. На 6 скл. соку $2\frac{1}{2}$ ф. цукру, варити на помірному вогні, увесь час бармуючи (збираючи шум). Процідивши, прохолодити і розлити.

СОВИК З МАЛИНИ

4 ф. стиглої малини, 2 ф. цукру розтерти добре і залишити на добу. Тоді переложити на полотно, щоб сам собі збіг соковик в якусь посудину. Скоро збіжить, варити його на легкому вогні, увесь час бармуючи (збираючи шум). Прохолодивши, розлити.

ПОЛУНИЧНИК

Всипати у великий бутиль 6 ф. чищених полуниць, налити на їх 2 пляшки спирту і 8 кухлів вареної води. Поставити на сонце на 14 день, поки полуниця не спливає угору; тим часом мішати щодня, а бутиль не закоркувати, тільки зав'язати серпанком. Потім процідити через чисте полотно, додати 4 ф. цукру-піску, добре перемішати, влити в чистий бутиль і поставити на сонце на 24 години, після чого до льодовні на 10 день. Тоді процідити ще раз, розлити в товсті пляшки, бо прості порозириває. Закоркувати і закопати на льодовні в пісок. Затички (корки) засмолювати і добре зав'язувати мотузком. Через 2—3 тижні можна пити.

МАЛИНІВКА

У бутиль насипати стільки стиглої малини, щоб захопила $\frac{3}{4}$ його. Далі налити доброго спирту і поставити на 48 годин у тін у хатній температурі. Після цього злити спирт, викинути малину, насипати свіжої малини пів бутілі і налити знов на 48 годин тим самим спиртом, але довше держати не можна, бо малина випускає з себе кислоти. Вдруге зливають спирт через бавовну. Взяти $2\frac{1}{2}$ ф. найкращого цукру, розпустити у воді, зробити дуже густий сироп і потроху розводити його чистою вже малинкою, добре розмішуючи. Потім розлити у пляшки, закоркувати і поставити на кілька місяців, після чого можна споживати.

СУП — не на один зуб

У літню спеку гарячі жирні наваристі супи і борщі не викликають апетиту. Жарко! Але це не значить, що треба зовсім відмовитись від перших страв. По-перше, вони стимулюють роботу органів травлення, по-друге, мають невисоку калорійність при досить великому обсязі.

Створюючи почуття ситності, перші страви майже не впливають на енергетичну цінність харчування, що особливо важливо для людей із зайвою вагою. Тому не відмовляйтесь від них, а готуйте холодні супи: холодники (окрошки), зготовлені на хлібному квасі, відварі буряка, кефірі, пахті, кислому молоці. Вони корисні для всіх — для дітей і людей похилого віку, здорових і хворих.

А які смачні фруктово-ягідні супи! Попробуйте! Але спочатку їх треба зготувати.

Ось вам кілька рецептів:

Холодник м'ясний. Варене нежирне охолоджене м'ясо і свіжі огірки наріжте дрібними кубиками або короткою соломкою. Зеленої цибулі добре помийте, дрібно нашаткуйте, посоліть і розітріть, поки не виділиться сік. До цибулі додайте варений жовток, столову ложку сметани, гірчицю, цукор і все змішайте. Далі — розведіть холодним квасом і додайте порізані м'ясо й огірки, яєчний білок. Добре охолодіть. Перед тим як подати на стіл, покладіть у тарілку сметану і дрібно нарізаний кріп.

На дві порції: м'яса вареного — 1—2 столові ложки, цибулі зеленої — 1—2 столові ложки, один свіжий огірок, яйце, цукру — 1—2 чайні ложки, гірчиці гострої — $\frac{1}{2}$ чайної ложки, хлібного квасу — 2—3 склянки, кропу — 1—2 чайні ложки, сіль за смаком.

Борщ холодний. Столовий червоний буряк добре помийте, зваріть, обчистіть і поріжте соломкою. Варену моркву і свіжі огірки теж поріжте дрібною соломкою, а зелену цибулю нашаткуйте. Все це залийте процідженим бурячним відваром, додайте за смаком сіль, цукор і лимонну кислоту. Перед тим як подати на стіл покладіть у тарілку яйце, сметану, налейте добре охолоджену суміш і посипте дрібно нарізаним кропом.

На дві порції: буряка — 1—2 штуки, одна морквина, бурячного відвару — 2—3 склянки, зеленої цибулі — 2—3 столові ложки, свіжий огірок, 1 яйце, кропу — 1—2 чайні ложки, сметани — 1—2 столові ложки. Сіль, цукор, лимонна кислота (чи уксус) — за смаком.

Суп із редиски з кефіром. На дві порції: редиски — 15—20 штук середнього розміру, кефіру — 2—3 склянки, петрушки (зелені) чи кропу — 2 столові ложки.

Редиску переберіть, помийте, наріжте соломкою, і залийте кефіром. Подавайте в глибокій тарілці, посипавши посиченою зеленню.

Суп із моркви з кефіром. На дві порції: моркви — 2—3 штуки серед-

нього розміру, кефіру — 2—3 склянки, цукру чи меду — 2—3 чайні ложки. Почищену моркву нашаткуйте соломкою чи натріть на крупній тертці, залийте кефіром, додайте цукор чи мед і змішайте.

Суп із буряка з кислим молоком. На дві порції: 2 буряка середнього розміру, 2 огірка, цибулі зеленої — $\frac{1}{3}$ склянки, бурячного відвару — 1 склянка, сметани — 2 столові ложки.

Буряк помийте, почистіть, нашаткуйте соломкою, додайте трохи води, уксусу і протушіть до готовності, потім охолодіть. Лушпиння від буряка ретельно помийте, залийте холодною водою, додайте уксус і проваріть 10—15 хвилин, відвар процідіть і охолодіть. Огірки почистіть і нашаткуйте соломкою. Протушений буряк залийте бурячним відваром, додайте нашатковані огірки, посичену зелену цибулю, кисле молоко, сіль за смаком і все змішайте. Наливши суп у тарілку, покладіть сметану і посипте кропом.

Суп холодний кисло-молочний. На дві порції: кефіру чи кислого молока — 1—2 склянки, 1 склянка води, 1 огірок, зеленої цибулі — 2 столові ложки, 1 морквина, редиски — 4—5 штук, кропу — 1 столова ложка, часнику — 1 зубок.

До кефіру чи кислого молока, змішаного з холодною кип'яченою водою, додайте почищені і нарізані дрібними кубиками свіжі огірки, моркву, редиску і нашатковану зелену цибулю та кріп. Добре охолодіть і подавайте на стіл.

Холодник овочевий. На дві порції: 1 картоплина, 1 буряк, 2 свіжих огірка, 1 свіже яблуко, цибулі зеленої — 2 столові ложки, гірчиці — $\frac{1}{2}$ чайної ложки, сметани — 2 столові ложки, квасу хлібного — 3 склянки, 1 яйце.

Варені картоплю, буряк, а також почищені огірки і яблука нашаткуйте кубиками. Жовток круто звареного яйця розітріть з гірчицею, сметаною, зеленою цибулею, кропом, сіллю і розведіть квасом, білок поріжте. У каструлю покладіть підготовлені овочі, яєчний білок і залийте квасом. Перед подачею на стіл додайте посичену зелену.

Пахта з полуницею. На дві порції: пахти — 2 склянки, полуниць — 1,5 склянки, цукру — 2 столові ложки.

Полуницю переберіть і помийте. У пахту додайте цукор і воду, доведіть до кипіння, потім охолодіть до 50—60°C. Залийте полуницю цією сумішшю і залиште на 1—2 години. Перед подачею на стіл добре охолодіть.

Кефір з ягодами і фруктами. Кефіру — 2 склянки, малини — $\frac{1}{2}$ склянки, 1 яблуко, меду — 1 чайна ложка, цукру — 2 чайні ложки.

Обчистіть яблуко, видаліть з нього коробочки для насіння, наріжте кубиками. Потім додайте до них мед, цукор і проваріть 2—3 хвилини, після чого охолодіть і залийте кефіром. Додайте ягоди.

Смачного вам!

ХЛІБНИЙ КВАС

У пропонованих сьогодні рецептах холодних супів важливою складовою частиною є хлібний квас. У ньому чимало корисних харчових речовин. Він добре освіжає, тамує спрагу, особливо спекотного дня. Його, також, використовують для приготування різноманітних холодників.

Зробити квас можна і в домашніх умовах. А готується він так.

Черствий житній хліб підсушіть у духовці. Покладіть у каструлю, залийте гарячою водою і залиште на 3—4 години. Процідіть через намітку або чисту полотничку. Додайте дріжджів, цукор та ізюм, за бажанням. Усе ретельно перемішайте і залиште на 10—12 годин до появи бульбашок.

Молодий квас розлийте в пляшки, закоркуйте і поставте в холодне місце. Через добу він готовий.

На 1 кг житніх сухарів — 8 л. води, 3 склянки цукру-піску, 0,5 пачечки пресованих дріжджів, 1—2 ст. ложки ізюму.

МОЛОДА КАРТОПЛЯ «РУМ'ЯНА»

На ринку з'явилась молода картопля (у державних магазинах її поки що шукати нічого). Недешево, правда, але ж так хочеться. Для тих, у кого є власний город, питання з картоплею вирішується набагато простіше. Отож, до справи. Спосіб приготування досить простий.

Обшкрібте ножем молодод картоплю — невелику й бажано кругленьку. Не розрізайте її, нічого не зрізуйте. Помийте, дайте стекти на друшляку. В алюмінієву каструлю з щільно притиснутою кришкою покладіть одну—дві ложки вершкового масла. Каструля має бути не дуже великою, наповніть її картоплею приблизно на три чверті, поставте на невеличкий вогонь. Не соліть. Під час приготування посудину слід час від часу струшувати, щоб картопля не пристала до дна і обсмажувалася рівномірно. Часто заглядати у каструлю не варто. Коли картопля від струшування почне стукати «глухо», можна знімати її з вогню. І лише тепер посолити і засипати кропом.

ТРЮФЕЛІ «НАТАЛКА»

І на десерт — домашній рецепт майже шоколадних цукерок. Їх так любить наша малеча.

Потрібно: 150 г вершкового масла, півсклянки свіжого молока, 4—5 ст. ложок порошку какао і цукру.

Усе змішати, підігріти так, щоб розтопились цукор і масло. Потім охолодити і додати в цю масу 1 склянку подрібнених волоських горіхів і 1 пачку гречаного «Малиша», вимішати й виробити кульки. Обкатати їх у тертих вафлях. Покласти у холодильник, аби охололо.

боку і дозв — будья певні: перед вами — відьма. Якщо нижня складка «розірвана», це свідчення того, що її власник може впливати на інших, навіть зі злим наміром.

Зморшки, утворені біля рота. Якщо вони з'являються рано і йдуть донизу — людині не потягало в шлюбі.

Велике значення мають бугри на чолі. Вони характеризують ваші нахили — не тільки явні, очевидні, а й ті, які ви «ховаєте». Якщо маєте виступ біля основи черепа свідомо чи несвідомо можете впливати на людей. Цей бугор — шийка накла-дає дуже велику відповідальність. Означає це, що ви володієте влас-тивостями мага і навіть можете щось напроорочити іншим людям.

Якщо над вухом у себе знайшли випуклість, це свідчить про те, що ви «нагороджені» безрозсудною хо-робрістю. Але якщо там є ятина — вибачайте, але ви — панікер чи на-віть боягуз. Випуклість на лобі свідчить про здібності керівника. Але якщо по центру там ятина, а оба-біч — випуклість, людині ні в якому разі не можна бути керівни-ком.

До науки про сигнатури відно-ситься і стоматоманія. Кожний зуб має свою інформацію. Навіть най-страшніші — кліки, криві — для чо-гось же вони дані. Вважається, коли в людини випадають зуби, вона втрачає здатність перебувати в якійсь обстановці. Випав зуб — теж попередження про щось. Неспроста ж зуби випадають. Має значення, який зуб випав — верхній чи ниж-ній, який вирвали першим. Якщо справа — людина зла, якщо зліва — добра. Верхня щелепа свідчить про зв'язок з «верхнім» світом, потой-бічними справами, справами духо-вними. Нижня — це контакт із спра-вами «земними, рядовими. Якщо зу-би випадають зверху — ви надто ве-ликий «айдіш», неба відштовхує вас. Зубний біль, між іншим, теж про щось та попереджає. Зуби ма-ють гігантську інформацію.

Чимало можна взяти про людину і по її волоссю. Якщо воно — куче-ряве чи праме, м'яке чи жорстке, густе чи рідке — має своє значення. Вважають, що людина, котра рано втратила волосся, — втратила зв'язок з космосом, відрізана від його впливу, бо волосся служить провід-ником цього зв'язку. В народі побу-тує думка, що лісують люди, котрі наділені надзвичайним розумом. Вона не позбавлена істини, однак треба додати, що вони — одинокі, відрізані від інших. Лісі при вла-ді — найбільша кара для держави, коли лісі правлять — у державі розвал. Лісі мають перевагу перед волосатими: вони бачать глибше, але не ширше.

«Зробіть нам швидко» — адже колінами на цьому виховувались. Радянським людям. І так — у всьом — ось він, будь ласка.

Деякі роки тому мені до-дуже «велику людину», товариша якого мій колега відразу ж відмо-щось не так — потім відповідай. рого і поставив йому дві голки... І мене мов начальство і каже: «Слух-люється, чому йому — і лише дві г поставили п'ятнадцять одразу!..»

— Прекрасний приклад, приємно що «велика людина» виявилась у і тою радянською людиною з розви-рефлексом: чим більше — тим кра-

— А де ви записалися, лікарю? У ко-в Союзі!

— У Союз я потрапив у розпал «волюції» в Китаї: друзі допомогли сюди, і це мене врятувало. Вчив-да. Він був лікарем в імператорсь-там розмова була коротка: нехвал кулапоі просто відрубували голову

Ну, це жорстоко.
— Так, безумовно, але ж лікар від-тя пацієнта. Я з тринадцяти років народної китайської медицини і зас-карської етики. Знаєте, яка в Китаї хворий може завтра ввратитися у т-тебе, але сьогодні — він твій хворий

Що таке наука про сигнатури? Це наука про зна-ки, яка дає нам знання, що можна прочитати на на-шій зовнішності. Адже на нашому тілі є безліч різ-них знаків, позначок. Вони не з'являються просто так, з нічого, а обов'язково є наслідком того, що лю-дині довелося пережити. Тобто оті знаки на нашому тілі несуть інформацію, і ті люди, котрі вміють її читати, багато чого можуть розповісти людині з її минулого.

Зморшки свідчать про те, яка ви людина — об'єктивна чи фанатик. Правда, навіть якщо ваша риса — об'єктивність, це не позбавляє вас від того, що ви можете стати люди-ною підлою. На обличчі перш за все зверніть увагу на зморшки у між-брів'ї. Насупте брови. Ну що? Скіль-ки у вас зморшок? Дві? Значить, будьте спокійні. Дві зморшки — це нормально, ви — людина об'єктивна. Але якщо лише одна — ви фанат, можете бути деспотичним чи тир-ном, чи однокорим, нетерпимим до чихось суджень чи думок.

Велике значення має те, на якому боці обличчя утворилися зморшки — справа чи зліва. У чоловіків зі зна-ком плюс права сторона (не лише обличчя — всього тіла), ліва — зі знаком мінус. У жінок навпаки. Лі-ва позитивна, права — негативна. Навіть поглянувши на себе в люс-терко, можна прийти до висновку, яких емоцій довелося вам пережити більше. Наприклад, якщо ви жінка і справа на обличчі зморшок маєте більше — на жаль, у житті ви мен-ше раділи, аніж журилися.

Дуже важливу інформацію несуть складки на лобі. Якщо, наприклад, у мужчини вони справа — він багато в житті зробив доброго і світлого. А якщо зліва... можна навіть викри-ти злодія.

Знаючи «мову зморшок», неваж-ко серед жінок виявити... відьом. Наприклад, кажуть стара відьма. До-сить подивитися, на лоб і якщо там поперечні складки загнуті з правого

слідно. По зморшках можна дізна-тися й те, що збираєтеся зробити;

— наука про родимки — морфо-скопія. Має велике інформаційне значення з точки зору характеру, особистості, долі людини. Все, що на нашому тілі, про щось та свід-чить, чи то бородавки, чи то прищі. Адже той самий звичайний прищ сам по собі і просто так не — виско-чить». Невипадково він з'являється на тій чи іншій частині тіла. З'явив-ся прищ — це певний сигнал. А ми не звертаємо на нього уваги. Все між тим про щось та попереджає. Наприклад, прищ на шиї — вам слід: бережіть своє майно, бере-жіть свої гроші. Бо ви чи їх загуби-те, чи їх украдуть, чи марно витра-тите;

— хірологія — наука про руку. (Відрізняється від хіромантії — га-

дання по руці). На руці «віддруко-вується» наша програма;

— педологія — наука про ступні. З її допомогою можна прочитати наше призначення, шляхи нашого розвитку, те, що керує нашою до-лею. Бачите, це та інформація, яку небажано, щоб знали інші люди про вас. Це — ваше особисте, тому по-дивіться, де ці дані розташовані — там, де ніхто, крім вас, не побачить, тому вони сховані від інших очей;

— наука про голос — воксологія. Багато чого про людину може роз-повісти її голос. Адже він індивіду-альний. Навіть є експертиза по го-лосу;

— графологія — наука про по-черк. Дає можливість дізнатися не лише про характер людини, але й про шляхи її розвитку.

Отже, що можна прочитати по обличчю.

УКОРОТІТЬ ХАПАЛЬНИЙ РЕФ.

Він дорожить своїм іменем і ніколи не дозволить собі обнадіяти людину, якщо їй реально уже нічим не можна допомогти. Але якщо є хоч найменша можливість витягти людину — вступає в цю бороть-бу. Можливості московського сімейного коопера-тиву, який практикує методи китайської медицини, до останнього часу не дозволяли приймати всіх, кому можна було допомогти.

— Ми вимушені були обмежувати прийом, — го-ворить лікар Лю Чин. — А сьогодні я радий повідо-мити всім нашим потенціальним пацієнтам радісну новину: ми відкриваємо цілий лікувальний комп-лекс, де зможемо приймати людей уже без обме-жень. Його адреса: Москва, Рубльовське шосе, буд. 28, корпус 3, «Клініка синтезу традиційної ки-тайської і західної медицини».

— А не простіше її відразу назвати «Клініка Лю Чина»? Людям, котрі шукають порятунку, завжди потрібне ІМ'Я як маяк у безмежному морі самот-ності і безпомічності, як символ надії, яка обов'яз-ково збудеться. Окрім того, за цією назвою стоїть поняття вашої школи, цілого напрямку, суть якого, як я розумію, у комплексному баченні людини і людського організму!

— Бачите, людина, в тому числі і лікар, котрий вибирає тільки якийсь один спосіб лікування — за «східним» чи «західним» зразком, схожий на люди-ну, котра стрибає на одній нозі, замість того, щоб спокійно і впевнено ходити на двох. Так ось, моя медицина — те, образно кажучи, «медицина на двох

ногах». І її мета — зробити все, аби людина була здорова, використовуючи і досягнення технічного Заходу, і стародавні народні методи китайської ме-дицини, де важливе місце займають трави та гол-ковколівання. До речі, у нашому комплексі буде працювати також «Китайська аптека» — і працюва-ти тільки на травах.

— Трави — це нове модне захоплення сучасної людини.

— Це якраз така мода, яка повертає людину до її природних витоків і дозволяє організму самому мобілізувати всі засоби для власного захисту. Ось чому сучасний світ — особливо Японія і Китай — активно переходять від «хімії» до природного ліку-вання травами. Аналогічні тенденції мають місце і в інших країнах. Організм сам повинен справитись із хворобами навіть у найекстремальніших ситуа-ціях, а мета лікаря — не «глушити» цю дану при-родою функцію, а допомагати їй усіма можливими способами.

Що ж лікує китайський лікар Лю Чин! Те, що сьогодні не лікує практично ніхто і ніде — ні в на-шій країні, ні за кордоном: неврит слухового нер-ву і атрофію зорового нерву. Трави, акупунктура, мануальна терапія — все це в арсеналі Лю Чина і його послідовників. Крім того, він лікує дітей, вра-жених церебральним паралічем, що здається вже зовсім неймовірним.

Ну і майже фантастична історія: декілька років тому у вигляді експерименту лікарю Лю Чину дові-рили групу дітей із Всесоюзного онкологічного центру з діагнозом «гострий лейкоз». Паралельно

за звичним методом — тобто «хімією» — лікували іншу групу дітей. У другій групі протягом першого тижня різко проявились «позитивні результати», то-ді, як у дітей із групи Лю Чина таких ефектних змін на краще не було: його таємничі трави лікували по-вільно... Але зате надійно: Лю Чин гордиться тим, що вони врятували «його» пацієнтів і всі вони жи-вотворі до сьогоднішнього дня, хоч пройшло уже більше 10 років. А дітей із тієї, першої групи... уже серед нас немає: той, видимий ефект, був дуже короточасний. Тоді продовжити експеримент Лю Чину не дозволили.

— Скажіть, а вам заздрять!

— Є, звичайно, люди, котрі мені заздрять, однак я ставлюсь до цього спокійно. Вам заздрять? Зна-чить, ви талановиті. Був у моєї практики такий кур-йозний випадок: колега спробував викрасти трави із мого сейфа...

— Ваш оптимізм, звичайно, радує, але ж заздрість лікарів — це не заздрість двірників, приміром: во-на коштує людських життів, а тому числі й дитячих. Чому ж вам не дозволили продовжити експер-имент!

— Ну як чому? Тому, що це розходилося з вис-новками маститих світил і їх дисертацій. Я щас-ливий, що вдалося врятувати хоч тих дітей... Але знає-те, в чому дійсно серйозна проблема для всієї ме-дицини? У хибному розумінні «ефекту» і «ефектив-ності» лікування. Головне — щоб швидко! Щоб завтра ж був «позитивний ефект!». А потім що? Як це вплине на організм хворого? Ось що повинно хвилювати лікарів!

боку і до низу — певна: перед вами — відьма, що складає «розірвані» свідчення того, що її власні можуть впливати на інших, аби їм було зручно.

Зморшки, утворені біля рота. Якщо вони з'являються рано і їдуть до низу — людині не потягало в шлюбі.

Велике значення мають бугри на чолі. Вони характеризують ваші нахили — не тільки явні, очевидні, а й ті, які ви «ховаете». Якщо маєте виступ біля основи черепа свідомо чи несвідомо можете впливати на людей. Цей бугор — шийка накладе дуже велику відповідальність. Означає це, що ви володієте властивостями мага і навіть можете щось напроорочити іншим людям.

Якщо над вухом себе знайшли випуклість, це свідчить про те, що ви «нагороджені» безрозсудною хохобісткістю. Але якщо там в'ялина — вибачайте, але ви — панікер чи навіть боягуз. Випуклість на лобі свідчить про здібності керівника. Але якщо по центрі л'ятина, а обабіч — випуклість, людині ні в якому разі не можна бути керівником.

До науки про сигнатури відносяться і стоматологія. Кожний зуб має свою інформацію. Навіть найстрашніші — клинки, криві — для чогось же вони дані. Вважається, коли в людини випадають зуби, вона втрачає здатність перебувати в якійсь обстановці. Випав зуб — теж попередження про щось. Неспроста ж зуби випадають. Має значення, який зуб випав — верхній чи нижній, який вирвали першим. Якщо справа — людина зла, якщо зліва — добра. Верхня щелепа свідчить про зв'язок з «верхнім» світом, потім бічними справами, справами духовними. Нижня — це контакт із справами земними, родовими. Якщо зуби випадають зверху — ви надто великий опікун, не відштовхує вас. Зубний біль, між іншим, теж про щось та попереджає. Зуби мають гігантську інформацію.

Чимало можна взяти про людину і по її волоссю. Яке воно — кучеряве чи пряме, м'яке чи жорстке, густе чи рідке — має своє значення. Вважають, що людина, котра рано втратила волосся, — втратила зв'язок з космосом, відрізана від його впливу, бо волосся служить провідником цього зв'язку. В народі побуває думка, що лисіють люди, котрі наділені надзвичайним розумом. Вона не позбавлена істини, однак треба додати, що вони — одиноки, відрізані від інших. Лісі при владі — найбільша кара для держави, коли лісі правлять — у державі розвал. Лісі мають перевагу перед волосатими: вони бачать глибше, але не ширше.

Рання сивина — рання зміна програми життя. Причому, зміна різка, яка й викликає оту зміну кольору волосся. (А буває ж, що і колір очей у людини стає іншим внаслідок якихось обставин).

Дуже красномовні родимки. Наука про них називається морфоскопією (морфус — тіло). Кожна родимка має величезне значення. Родимки вроджені й родимі плями важать більше, ніж родимки, що з'явилися в людини під час її життя. Не випадковим є те, яку частину тіла «обирають» родимки. Вони можуть утворювати різні фігури, наприклад, трикутники, стріли. Трикутник з родимок робить наше життя більш значущим. І якщо він розташований на правому плечі у мужчині і на лівому у жінки, це означає, що їх ведуть у житті ангели-хранителі, під якимось особливим покровом перебуває людина. Зверніть увагу на те, куди «дивиться» вершина того трикутника. Якщо вгору — це свідчить про позитивні знаки, якщо вниз — знаки гальмування, або ті, що отупляють.

З часом родимки змінюються. Вони ростуть чи зменшуються. Якщо розростаються — значить, змінюється ваша натура.

Родимки щастя розміщені під лівою лопаткою в жінки і під правою — у чоловіків. Якщо з правого боку по хребту є червонуваті родимки — це знак того, що погано зі шми близьким. Червонувата родимка під правою грудою в жінки — свідчення їх «псування». Бачите, як багато можна взяти про людину по родимках. Знімати їх вважається поганим знаком.

Ось ми й підійшли до татування. Нанесення знаків на тіло раніше вважалося справою невідомою. Робилося це з метою виховання в людини певних якостей, властивостей. Неспроста дикуні розмалювали своє тіло. До речі, наносити татування на тіло треба лише у певні дні і навіть у певний час. Мужчинам, наприклад, не можна цього робити, коли Місяць «росте». А жінкам взагалі не можна вдаватися до татування.

Хірологія — наука про руку. Велика помилка багатьох людей у тому, що, бажаючи прочитати інформацію по ліній на руці, вони дивляться на одну руку. Треба дивитися на дві одразу, склавши їх разом перед собою долонями догори. Кожна з них несе свою інформацію: одна — рок, інша — як вийти з тих ситуацій. Уважно погляньте на свої руки: лінії на них відрізняються чи однакові? Що завжди цьому можна дізнатися? Життя ваше фатальне чи не фатальне. Якщо знаки майже однакові, життя ваше фатальне, якщо ні — ви вільні і багато чого можете змінити в своєму житті. Як тільки

ми щось змінюємо, «автоматично» змінюються й лінії.

По тому, наскільки рухливий великий палець, можна зробити висновок, наскільки гнучкий і рухливий ваш розум, наскільки ви не зашорені. Але підтвердження цьому треба знайти на лінії руки. Верхня поперечна на долоні лінія — лінія серця. Нижня — лінія життя. Багато людей беруть за основу своїх показань саме інформацію, позначену на цій лінії. Але дуже часто довжина лінії життя і «довжина» життя не збігаються. І навпаки. Буває нижня лінія коротка, а людина проживає довге життя. Не лише по лінії життя можна судити, скільки нам відведено років на віку. Та й взагалі не в цьому щастя. А це ця лінія свідчить про те, що ми з себе являємо.

Між лініями серця і життя є простір. Це — так звана площа престола. Вона попереджає нас про небезпеку. Чим ширша ця площа, тим більше шансів ми маємо, щоб уникнути всяких неприємностей. Небезпечні люди, в яких замість двох ліній — одна. Значить, вони не мають порятунку і навіть можуть загинути. Якщо ці лінії злиті в одну — символ того, що людина одинока.

Важливе значення має так звана Долина Нептуна — впадина внизу руки. Якщо на ній багато знаків — значить, людина має багато таємниць. Хрест — значить тюрма чи навіть таємнича смерть.

У гороскопі людини значне місце відведено її імені. Кожне ім'я несе певну програму. Якщо воно не відповідає гороскопу людини, воно може принести величезну шкоду. Тому люди, яких називали «неправильно», компенсували це псевдонімами, вигаданими іменами. Наприклад, ім'я Ульянова — Володимир — підходить до його гороскопу, а прізвище — ні. Зате псевдонім був дівчачий.

Звичайно, до прогнозів Павла Глоби можна ставитися по-різному: вірити, сумніватися, а то й зовсім — хто скептик — не мати бажання їх слухати. І нічого дивного в цьому немає — люди ж ми всі неоднакові. Але, мабуть, читачі погодяться в тому, що все ж такі людина ця цікава, як і небезцікаво те, що він розповідає. Хтозна, можливо, й правдиві його прогнози — адже те, що передбачали пророки кілька століть тому, знайшло своє підтвердження в наш час.

А може, якраз зараз, коли ми зневірилися в усьому, школа Глоби стане тим каталізатором, який примусить нас замислитися, у чому по-доброму змінити себе.

Л. БРОДСЬКА,
Л. ЧУДНА.

[Закінчення. Початок дня. у № 22].

Д. Г. БАЛЛАРД

Сь уже 25 років Марк Мелчер виходив рівно о п'ятій годині з своєї аптеки і крокував додому. Вже 25 років чоловіки і жінки, постарілі разом з ним, шанобливо вітали його шляхом, 25 років він зупинявся, щоб погладити по голові дитячих, які гралися на дитячому майданчику, і пригощав їх цукерками.

Марк був доброю людиною. «Він і мухи не скривдить», — говорив про нього Боб Барстоу який теж уже багато років служив у цьому ж місті.

Марк був безсумнівним улюбленим усіх у Вавілові. Люди приходили до нього зі своїми труднощами і незгодами, а Марк за старим прилавком аптеки вислуховував їхні сповіді. Такий уже в нього був дар — поділитися хто з ним своїми турботами, вислухав його ради, а потім, бач, все і владнається.

Емілі Холдінг, надзвичайно вродлива дівчина років 23-х, була вчителькою, притомно дуже сумлінною і старанною вчителькою. Навіть дівчатка любили її. Вона прибула до Вавіловіла на початку вересня, а напередодні Різдва вже була нестачею закохана у Едмонда Феллоуза. Едмонд був головою шкільної ради і, до речі, найбагатшою людиною в місті. Час від часу Емілі відвідувала його, щоб обговорити шкільні справи, але незабаром стало зрозумілим, що він ніяк не йде в неї з думки.

Одного разу Емілі завітала до аптеки Марка Мелчера і, протиснувшись поза прилавок, повідала йому свої сердечні справи. Одразу ж по перших її словах в очах у Марка спалахнули злі вогники. «Отже, Ви стверджуєте, що це Ендру Феллоуз?», — запитав він напикінці.

— Як нерозумно я вчинила, — схлипувала Емілі. — Але я так кохаю його, і він обіцяв, що ми одружимося... А зараз загрожує розкрити дещо, що відоме йому про мене. Це щось жахливе, за його словами. Що ж мені робити, містер Мелчер? Марк обійняв Емілі і розплакався. Залипав трохи заспокоївшись, він одразу ж пішов до банку і зняв з гачку велику суму грошей. Повернувшись і вклав гроші дівчині.

— Вирушайте за цією адресою, — подав він їй папірця з адресою. Розповісте все мамі, яка Вас зустріне. Скажете їй, що Вас послає Марк Мелчер і після цього більше у Вавіловілі не з'являється.

Емілі відповіла, що не може прийняти гроші, але Марк обійняв її, ніжно поцілував і змусив узяти їх. А коли вона пішла, повернувшись до свого прилавка і глибоко замислився.

Він вирішив убити Феллоуза, а себе віддати у руки правосуддя, навіть якщо це загрозуватиме йому шибеницю.

Недовзі до аптеки зайшов Феллоуз за краплями для очей, які він

постійно купував ось, же декілька років.

— Маю для Вас нові краплі. Едмонд, — повільно промовив Марк, — до того ж дуже приємно пахнуть.

Він зайшов за прилавок і зважив 5 грамів чистої нерозчиненої січильної кислоти. Залипав Феллоузові, щоб той понюхав.

— Пахнуть персиковим цвітом, — мовив Феллоуз. — Дійсно, дуже приємно.

— А головне, корисні для очей, — додав Марк. — У мене лише один цей флакон і лишився, але ціна — та ж сама.

Феллоуз посміхнувся. Марк теж посміхнувся, тому що знав, що одна-єдина крапля цієї кислоти, гулена в око, уб'є його у ту ж мить. Вранці наступного дня новачка швидко облетіла все містечко. Томпсон, економка Феллоуза, знайшла свого господаря мертвим, коли піднялась нагору до його кімнати довідатися, чому він не виходить до сніданку.

Цілий день Марк мучився, але навічир все ж вирішив здати себе владі, а там — хай його повісять. Тепер йому було байдуже.

— Боб, — прийшов він до шерифа, — я вимагаю, щоб ти заарештував мене. Це я убив Ендру Феллоуза.

Спочатку шериф зареготався. Але... вигляд Мелчера не на жарі налякав його: Маркові очі палили і були витріщені, як у божевільного. Шериф запропонував йому стільця і вийшов порадитися зі своїми підлеглими. «Марк Мелчер збожеволів», — повідомив він присутніх, — стверджує, що це він убив Едмонда Феллоуза, уявляєте? І це Марк, Марк, який і мухи не зобидить. Шкода, вони стільки років товаришували. Очевидно, він не зміг цього перенести».

Ця новина тої ж миті облетіла місто. «Після смерті Феллоуза Марк Мелчер збожеволів! Як його шкода! Така добра, така симпатична людина! Смерть Феллоуза тягарем висить у нього на совісті, тому що він продав йому отруту. Звідки йому було відати, що той мав намір покласти на себе руки, як заявив лікар, який проводив експертизу?». Марк почав блукати вулицями містечка, і направо й наліво всім розповідати, що це він убив Едмонда Феллоуза. Люди слухали його, хитали головами і йшли своїм шляхом. Через деякий час Марк почав прокидатися зночі і скрикувати спростя. Його економка пішла від нього.

Марка помістили до божевільні. Усі жаліли його, і ніхто так і не зрозумів, чому він став вважати, що це він убив Феллоуза. Жителі Вавіловіла не знали, що Емілі була дочкою Марка Мелчера, що Марк взагалі ніколи не був одружений, і що це було відомо тільки одному Феллоузові.

Переклав В. ЩЕРБИНА.

ИЙ РЕФЛЕКС!

— «Зробіть нам швидко» — адже ми цілком поколіннями на цьому виховувалися. Це психологія радянської людини. І так — у всьому. Ну а «ефект» — ось він, будь ласка.

— Декілька років тому мені доручили лікувати дуже «велику людину», товариша Андропова, від якого мої колеги відразу ж відмовились: раптом щось не так — потім відповідай. Я обстежив хворого і поставив йому дві голки... Раптом викликає мене мій начальник і каже: «Слухай, Лю, він хвилюється, чому йому — і лише дві голки? Іншим он поставили п'ятнадцять одразу!».

— Прекрасний приклад. Приємно усвідомлювати, що «велика людина» виявилась у результаті просто радянською людиною з розвинутим хапальним рефлексом: чим більше — тим краще!

— А де ви очились, лікарю! У кого! Як опинились в Союзі!

— У Союз я потрапив у розпал «культурної революції» в Китаї: друзі допомогли мені перебраться сюди, і це мене врятувало. Вчився я у свого діда. Він був лікарем в імператорському палаці, а там розмова була коротка: нееквіфікованому ескулапові просто відрубували голову...

Ну, а жорстоко...
— Так, безумовно, але ж лікар відповідає за життя пацієнта. Я з тринадцяти років прилучався до народної китайської медицини і згодом — до її лікарської етики. Знаєте, яка в Китаї є приказка? Той хворий може завтра вмерти у твій дім і вбити тебе, але сьогодні — він твій хворий і ти зобов'язаний зробити все, аби його врятувати... Ось так я виховувався.

Лікаря Лю Чина в кооперативі платять. Скільки — не знаю. І питати не стала. Мені достатньо було світла в очах матерів і батьків — їх дитину врятував Лю Чин! Якийсь веселий маленький хлопчик за просто відкрив двері у кабінет: «До побачення, лікарю! Спасибі!» — і лице Лю Чина засіяло у відповідь, як маленьке сонце, і це було так природно, так щиро...

Хто хоче підрахувати цьому ціну — нехай рахує. — Ви часто буваєте у Китаї — як там порівняно з нами!

— Як вам сказати... Я бачу, що Китай «тихо» виправляє свої помилки, ідеологічні й економічні, і вже багато що зроблено для того, аби підняти життєвий рівень народу.

Після подій на площі Тяньаньмень мене двічі запрошували китайські власті — я відмовився приїхати... Вони вирішили, що я хвилююсь про власну безпеку і прислали листа, в якому переконували, що мені нічого не загрожує. Але хіба в цьому справа? До мене в Москву приїжджала колега з Китаю, котра була в ті дні на площі і сама бачила, як танки йшли по людях, душили людей... Вона плакала, коли розповідала про це!

Люди не повинні гинути — не для того їх народжують матері і рятують лікарі. Лікар Лю Чин — не бог, але він прагне врятувати всіх, кого це можна врятувати.

За матеріалами тижневика «Собеседник» (№ 19, травень ц. р.).

ЄЛИСАВЕТГРАД. ДО І ПІСЛЯ ПАШУТІНА

Кінець 18-го — перша половина 19-го ст. характеризуються нашими вченими-істориками як час успішного розвитку капіталістичного укладу паралельно з феодальним. Цікавих прикладів для підтвердження цього достатньо і в історії Єлисаветграда. Хай вибачать мене пани українофіли, але наведу приклади мовою оригіналу, щоб не нівечити своєрідність стилю тієї епохи (рукописний запис 1799 — 1800 рр. див. облдержархів: ф. 18. оп. 1. Арх № 8. Лист 4, 5).

«Заводы кирпичные, вальдильские — два и купеческие — два, да такие ж купеческие и мешчанские кожевенные — четыре, свечные восковой — один, салные — два, солодовенный — один и водочный — один, на которых выделяется в год наемными разного звания людьми кирпича до 556000, кож яловичных простых до 1000, юфтовых до 150, козловых до 250 и пушнарских овечьих до 5000, свечей восковых до 2000, салных до 10000, пудов вина до 1000 и водки до ста ведер, что все из покупных в здешнем краю материалов составляется и на месте в продажу употребляется.

В самом же городе имеется торговых лавок в рядах красных каменных одна, деревянных — 23. Под оными югребов каменных — 4, железных — 33, сыромятных — 17, бакалейных — 8, мясных — 25, дегтарных — 34, с хрустальною посудю — 5, мелочных разночинных — 52, мельниц в прямых обозных станках — 35 и кузниц — 18, в коих посредством хозяйства во все годовое время действие происходит».

За цифрами цієї доповіді стоїть важка, копітка, а часом і нужденна, праця наших предків. Але ми не можемо говорити однозначно, що це була рабська, холопська праця за умов аракчеєвщини. В даному випадку в піднесенні торговельно-економічного рівня Єлисаветграда зіграли роль як об'єктивні, так і суб'єктивні фактори. По-перше, сприятлива соціально-історична обстановка, пов'язана з першими ліберально-демократичними кроками Олександра після вбивства Павла. По-друге, майже всі мешканці Єлисаветграда були вільними людьми міщанського стану, а певна частина першопоселенців навіть мала свої пільги. По-третє, це були представники принаймні десяти національностей, в житті і діяльності яких протягом півтораста літ розвивалася і формувалася своєрідна міська культура. Четвертим (а можливо, і другим) треба вважати географічний фактор.

І знову ж повернемося до чудового архівного документу, писаного

рукою колезького регистратора Куковського. «Сних купцы более торговлю имеют поставкою в казенное ведомство провианта и разной морской провизии. Сверх того при удобном случае отправлением чрез черноморские порты и сухопутные таможи разных российских продуктов. А при том привозными из разных мест товарами, скотоводством, покупкою и продажей оного на собственные капиталы и в кредит записанные. А мешчане яко без капитальные христианского закона изобретая прибиток ремеслом, рукоделием и хлебопашеством по части производят и торгуют разными мелочными, здесь выделяемыми товарами, для которых материалы покупают оне в околных тутешних местах». Додамо тільки, що в Єлисаветграді на той час мешкало до 9 тисяч чоловік.

Перше обмежування міста було зроблено 1796 року. Тобто були встановлені кордони і облічені площі міста: скільки десятин землі під будівлями, скільки під вигоном, скільки орного чорнозему. Від цього правильнось мито. Генеральний же план міста надісланий до Сенату 21 грудня 1819 року*.

Непогано було б прогулятися однією з вулиць Єлисаветграда 1801 року. Але це ми зробимо пізніше. Скажемо зараз, що було їх тоді вже 15, і наведемо назви деяких: «Московская прешпективная, Малая мешчанская, Крестовоздвиженская, Васильевская беспоповская, Невская, Пермская, Ан-Ареевская, Алексеевская».

1787 року в Єлисаветграді вперше була утворена міська Дума (на сучасний лад міськрада). Тоді ж першим міським головою був обраний купець Олексій Романов. Що ж стосується міської поліції, яка раніше звалася управою благочинія, то вона була заснована ще 1784 року з призначенням на пост першого городничого колезького асесора Стогова. Першим повітовим предводителем єлисаветградського дворянства був колезький радник Седнев. А перше земське зібрання відкрив 2 березня 1865 року повітовий предводитель дворянства К. В. Соколов-Бородкін.

Колишні міські «присутственные места»: дума, магістрат, сирітський і словесний суд, квартирна комісія і поліція розташовувалися спочатку в міських дерев'яних будівлях на розі Невської та Купецької (потім Преображенської) вулиць**. Пізніше на тому місці (біля Преображенської церкви) міською управою бу-

ло вибудовано кам'яний корпус крамниці, де провадилася торгівля так званім московським крамом. Пожежний обоз у той час знаходився теж в дерев'яних будівлях між гостинним рядом кам'яних крамниць на В. Перспективній вулиці і рядом одностатних кам'яних же крамниць, що виходили на базарний майдан. Поруч з ним трохи пізніше знаходилася гауптвахта, а попереду неї в бік Невської вулиці (потім Пашутинська) — плац-парад. В 90-і роки цей майдан був приєднаний до базару і зайнятий крамничиками, де торгували всіляким дріб'язком. 1850 року всі «присутственные места», міська поліція, пожежний обоз тощо були переведені в нові побудовані для них кам'яниці на В. Перспективній, де і розташовувалися до 1917 року.

А тепер проїдемося у відкритому екіпажі по Єлисаветграду 60-х років 19 ст. і зробимо це за допомогою «Матеріалів для географії та статистики Росії», складених полковником генерального штабу О. Шмідтом (СПб, 1863, с. 783—793). Одразу зауважимо, що в рядках його опису добре розпізнається погляд не безстороннього армієвського служачки, а людини спостережливої, схильної навіть до літературних пасажів. Отже...

«Вїжджаючи в Єлисаветград з цього боку (від Кремечука — Р. Л.), направо відкривається ряд численних кузнів (числом 39), постійно зайнятих куванням коней, лагодженням возів та екіпажів. Тут завжди юрмлять хури, які воліють тут лагодитися, а не в інших місцях степового краю, де за недостатністю ковалів доводиться платити дорожче і не завше за гарну роботу. Біля кузнів складає сіна та загони для коней і худоби, які приганяються сюди в безлічі на відомі в краю ярмарки. Далі ради і кучі різних дерев'яних крамничок, критих тесом і залізом, позаду яких даленіють 6 кам'яних міських будівель із 112 номерами крамниць... Словом, це ярмарковий майдан міста.

З цим майданом межує головне місто, що прямо розпочинається з ліній кам'яних будинків, більшість яких двоповерхові. Ця частина збудувалася лише в останні 10 років, через що і будинки тут кращі та красивіші.

Вїжджають в місто В. Перспективною вулицею, якою проходить поштова і торговельна дорога: обидва боки її забудовані на всій протяжності та, за винятком двох-трьох будинків, всі зайняті крамничиками, м'ягизинами, погребами і різними торговельними установами: трактирами, готелями, чайними, заїжджими будинками і

майстернями. Все це доводить надзвичайну внутрішню торговельну діяльність міста. Та навіряд ні в тій самій мірі є значною і провозна торгівля, котра прямує тільки через цей пункт.

В будь-який час доби можна зустріти на В. Перспективній досить значний обоз. Восени і найбільше взимку, коли дні бувають короткі, в сутінки вся вулиця загороджується довгими валками обозів, котрі майже на кожному кроці заважають направо і наліво в численні заїжджі двори.

На В. Перспективній вулиці, проти будинку поліції з каланчею, знаходиться міський бульвар, обсажений білими акаціями, які майже не дають тіні. Це улюблене місце вечірніх прогулянок публіки, незважаючи на те, що тут найбільше пилу. Далі, по ліву руку, шестиперестольний Успенський собор, а ще далі великі кам'яні крамниці, а за ними базарний майдан з обжерним рядом, котрий по п'ятницях і неділях буває дуже живим. Нарешті, у версті від ярмаркового майдану, кам'яний міст через Інгул, і за ним два міських передмістя: направо Бикове або Грецьке, а наліво Пермська сторона або Пермські табори, так названі по імені Пермського карабірного полку, що стояв там табором. За мостом цим також продовжуються, по Київській дорозі, крамниці та різні торгові установи, а, проїхавши з версту, за Ново-Миргородською заставою, знову відкривається степ». (Переклад мій — Р. Л.).

Єлисаветград мав своє оригінальне обличчя. І формувалося воно в значній мірі в 40—60-ті роки. Особливо пильну увагу приділяли архітектурному вигляду міста, коли воно було у відомстві військових поселень. І займалися цим, як свідчать архівні джерела, сам Микола І, мистецьке відділення будівельної частини Департаменту військових поселень, командир 2-го резервного корпусу генерал від кавалерії Остен-Сакен, будівельний комітет по упорядкуванню міста Єлисаветграда, міський архітектор і навіть поліція. Ось кілька документів, що підтверджують це.

В першому директор Департаменту військових поселень, генерал-ад'ютант Клейнміхель повідомляв комітет по упорядкуванню м. Єлисаветграда: «Государь Император, по всеподаннейшему докладу Его Императорского Величества представления Комитета об устройстве города Єлисаветграда № 2, Высочайше соизволил утвердить постройку єлисаветградским обывателям: Губернскому секретарю Михайле Лыгину, Купеческой жене Аграфене Дру-

жининой, Мещанину Ивану Ярошевскому и Еврейскому обществу домов, по препровожденным при сем Высочайше утвержденным фасадам» (20 лютого 1837 р.).

Другий (направлений від Комітету по упорядкуванню міста до Єлисаветградської військової поліції) доповнює наші уявлення про благоустрій міста: «Господин Корпусный Командир Строительному Комитету приказать изволит сделать распоряжение, чтобы жители города Єлисаветграда на улицах около своих домов устроили палисадники или перилы и насадили деревья вновь где нет, а старые подержали, в особенности ж на Большой и других главных улицах. Вследствие чего Комитет, уведомляя оную Полицию, покорнейше просит объявить о сем жителям города к точному исполнению. За правильным же устройством перил и разсадкою дерев Комитет со стороны своей будет иметь наблюдение». (17 вересня 1837 р.).

Ми зробили вже достатньо історичних екскурсів та архівних розвідок, щоб зайвий раз переконатися: Єлисаветград у минулому в певні періоди визнавався як одне з кращих повітових міст держави. Але без мешканців, без людей воно — пусте, мертве.

Та за допомогою уяви ми можемо побачити, як квітневого дня 1834 року годинниковий майстер Йосип Губський лагодить годинника в Думі (Магістраті), а через кілька днів одержує там 50 карбованців платні. У такий же спосіб ми можемо уявити, як в грудні того ж року корпусний командир, генерал від кавалерії Каблуков інспектує наглядача міської лікарні штабс-капітана Телешова.

До цього ж часу єлисаветградська міська Дума закінчила нарешті позов з колишнім своїм міщанином Йосипом Петровим, вже визнаним оперним співаком Санктпетербурзьких театрів. Майже трирічна справа ця полягала в тому, що думські чиновники не виконували розпорядження Контори імператорських театрів про звільнення Петрова із стану єлисаветградських міщан з висилкою належного свідчення і всі ці роки продовжували нараховувати йому так звані «громадські повинності». Контора імператорських театрів вимушена була переводити на єлисаветградську Думу відповідні кошти, на чейо відкупляючи у невідячої батьківщини перший бас Росії, першого Сусаніна, Мельника, Грозного. Про «діда Мову» і в теперішньому Кіровограді мало хто згадує.

Як майже не згадують і про те, що в 1874 році в Єлисаветграді готува-

ся замах на Олександра II. Народовольці Дробякин, Майданський і Малинка (ймовірно, з місцевих мешканців) хотіли підірвати Балахівський міст під час проходження поїзда імператора, який мав спостерігати

чергові військові маневри. Але щось у них не визначилося, не зв'язалося, і, щоб уникнути арешту, вони вимушені були зникнути з міста. Про серйозність їх революційної діяльності свідчить те, що пізніше вони були скоплені і страчені (повішені) в Одеському тюремному замку.

Художня література, підручники, навчальні посібники і навіть наукові твори доставлялися єлисаветградцям без великих зусиль: наприкінці 80-х років у місті було вже 5 книгарень, і майже при кожній — бібліотека. Це сповна задовольняло потреби мешканців. Найкраща ж бібліотека належала Громадському зібранню, але доступ в неї мали тільки члени зібрання.

Найдавніша друкарня в місті почала працювати з 1862 року. Замовлення на друкарські роботи в той час виходили головним чином від урядових, міських та земських закладів у формі офіційних звітів, доповідей, кошторисів тощо. Літературні та наукові видання були нечасті.

З 1 липня 1876 року в Єлисаветграді тричі на тиждень почав виходити «Єлисаветградский Вестник», перша в Росії газета, що видавалася в повітовому місті. Програма газети була вельми широкою. І щоб вона не була схожою на решту інших, редакція відстоювала переважно інтереси Єлисаветграда та його повіту і досить послідовно проводила свій напрям. На початку діяльну участь у виданні газети брав присяжний повірений Протопопов, та через кілька років редакторські справи лягли на плечі Михайла Каєтановича Хороманського. Його колеги визнавали, що він насправді, а не тільки номінально, довгі роки був головним діячем цього видання.

Із статей, вміщених в різні роки в газеті, увагу читачів привертала «Медико-топографічний опис частини Єлисаветградського повіту», «Спогад про східну війну 1853—55 років», статті по організації народних шкіл у повіті, деякі літературні нариси та фейлетони.

Взагалі треба сказати, що «Єлисаветградский Вестник» (хоча далеко не всі його примірники має облдержархів), як і «Голос Юга», надає нам той благодатний матеріал, якого не завжди вистачає для вивчення історії нашого краю.

Роман ЛЮБАРСЬКИЙ.

* Тут і далі дати подані за старим стилем.
** Зараз вулиця Компарнійця та Н. Лівоньхста.

РІК на рік не приходить, але приблизно на межі квітня і травня завжди випадає тиждень-другий, коли у лісі ще ні листя, ні грибів, ні пташок і ніщо не відвертає уваги од зеленого килима трав з білими, червоними й фіолетовими свічками — рясці Нарвеш його — швидко в'яне, крихкі стебельця ламаються, пелюстки обсыпаються. Але все одно береш букетика, бо вже один запах його воскрешає в пам'яті тепло сонячного полудня, таємничий шепіт гілля, музичне дзигання лахматих джмелів...

Вони тоді поїхали до лісу мотоциклом спеціально по квіти. Кладання об'єктива — і увічнилися біля керма розкуйоваджений оберемок. Увічнилися її волосся, дбайливо підкручене. Увічнилися усмішка, адресована чи то весняному дню, чи своїй юності, чи фотографові. І сам знімок адресувався щонайменше добрій, якщо не довгій і незабутній пам'яті, а не папці, в якій він відкривав цілу пачку документів. Я розгорнула її якраз у пору нового рясту. Тільки толчуть його вже не ці хлопець і дівчина, а всього ж рік минуло, і юність їхня й тепер при них, тільки пахне вже не квітами, а спогадами про суд. «Прошу совєцьку власть допомогти за злочин, який зробив Коля», — писала у позовній заяві Люда, та сама дівчина з квітами.

Ні-ні, не хвилюйтеся, асі живі-здорові, ніхто нікого не побив, не обікрав, справа розглядалася не кримінальна, а цивільна, і одна сторона, як водиться, її виграла, і для неї залишилося все, як було досі, а інша програла і зосталася з дитиною, в котрій немає офіційного батька. Вона хотіла, щоб суд його визначив. Оце фото з рясом зі зворушливої сторінки в можливому сімейному альбомі перетворилося у речовий доказ того, що вони були близькими, а не простими знайомими...

І ЛЮДА, і Коля приїхали до Кіровограда із сіл. Він учився в технікумі, вона — в училищі, обоє жили на квартирах неподалік один від одного. Десь там через сусідів і познайомилися. Микола став до них заходити, а потім і залишався ночувати. З'їздили в село до його батьків, потім кілька разів — до Людиних. Так тривало кілька місяців, аж поки Микола не відбув на практику до Алушти. Туди й прийшов лист, де Люда повідомила, що вагітна. Після цього між ними відбулася розмова, а згодом він перестав приходити. Людмила народила сина. Потім був суд, на який відповідач з'явився вже одруженим на іншій, з нею разом були на практиці...

Це мій переказ розв'язку їхніх взаємин, складений із подій, які майже однаково подаються і Миколою, і Людою, і свідками, і Людиним батьком — з його листа до редакції ми й довідалися про цю історію. Зате деталі, якими її учасники доповнюють цей сюжет, настільки різні, що це було б смішно, аби не було так сумно.

• Імена героїв змінено.

«Дочка йому готувала систематично вечерю і прала». Пригадую, по першому прочитанню листа Людиноного батька ці слова облекли мене найбільше. Аж дух перехопило від обурення. Як і багато читачів, я не уникла впливу американського кінематографа. Там що не фільм, то кавалер починає знайомство з дамою пропозицією: «А чи не погодитесь ви зі мною повечеряти? В якому б ресторані ви хотіли?». Тут же 18-річна дівчина

го не вистачає. Вона доплавила, вийшли на вулицю, і він тут же при ній купує книжку за десятьку... Пильнуйте, дівчатка і хлоп'ятка, хто з вас скільки, коли й чого з'їв, а раптом знадобиться, життя, бачте, в нас таке, що його величність шунок часто відпихає далеко вбік менш активні в пошуку поживи органи. Душу, приміром. Так що пильнуйте... Бо ось Микола й Люда забули важливу деталь, спасибі, свідки допомогли, згадали, що з Криму він привозив їй

ла його, чого ж це ми так рано постаралися. Він сказав, що все то наше...

Батько Люди: Возив мою дочку до себе додому і представив як наречену.

Хазяйка Люди: Повіз її до своїх батьків у гарному червоному платті...

Микола: Вона приїздила в наше село не зі мною, а з моєю сусідкою.

Мати Миколи: Позивачка приїхала сама. Ночувала з моєю дочкою. Багато дівчат до нас при-

сунів із Людою, бо весь цей час жила, як чоловік, з іншою. Однокурсники розказали суду, де, коли, з ким і в кого жила. По часу — паралельно з відвідинами Люди... тобто її хазяйки.

ЛЮДА з малим у лікарні, — сказала сусідка, коли я приїхала в її село. Сторопіло дивилася в списки хворих — ніякої Чернявської там не було. А був Чернявський, і минуло хвилин десять, поки до мене дійшло — це ж її синок хворий, не вона, і оскільки батька в нього згідно з рішенням суду немає, то маленький на маминому прізвищі...

Вона вийшла з сином на руках. Наполовину тонша, ніж на тому лісовому фото. Мені було важко розпитувати, а їй ще важче відповідати:

— Дитина Миколина. Мені здається, що він одружився не на мені, а на іншій тому, що й вона завагітніла і якби не женився, то за неї і вигнати б могли — бо вони вчилися разом.

Хазяйка Людина повідомила суду, що в шлюбі з іншою Миколою привабила, як він казав, її кіровоградська 2-кімнатна квартира...

Бесіда з Миколою вийшла жвавішою. На запитання, чому, на його думку, Люда саме його вибрала в можливі батьки, сказав, що не знає. А взагалі це не вона затіяла справу, а її батько.

Бідолашний батько! В листі до редакції (копія — керівництву Миколиного технікуму) він просив виключити хлопця з технікуму, інакше він звернеться в Міністерство вищої і середньої освіти УРСР, а свідкові казав, що так цього не залишить, а дійде до Горбачова і Фокіна...

«Дарма він усе це робив, — наче аж із жемем сказав Микола. Звісно, що дарма, якщо врахувати, що кількох нещасних черв'яків аліментів Люда з сином од Миколи не матимуть. І зовсім недарма, коли згадати Миколіні ж слова: «Як сам себе не пожалієш, то ніхто не пожаліє». За Люду і її крихітку знайшлося, слава богу, кому заступитися, значить, вони не самі по собі, вони не одні у цьому світі.

— Люда хороша як людина, — продовжував Коля. — Я не дуже ображаюся на них за цей суд. Я не став навіть вимагати з них відшкодування моїх витрат на таксі, адвоката, хоча б міг. Я погоджувався на проведення генної експертизи...

Найкраща експертиза — коли дитяток років через два стає викпанним татком. Та буває ж вдається ні в тата, ні в маму, а в когось двоюрідного дідуся, який сорок років безвиїзно живе десь у Кустані, так що й порівняти ні з ким. Навіть позитивний результат біологічної експертизи ще не достатнє підтвердження батьківства, коли немає ще хоча б одного. Суддя показав мені книгу з переліком цих доказів, і лише побіжного погляду на них було досить, щоб збагнути: справа була зазавдомо програвшою для Люди. Ст. 53 Кодексу про шлюб і сім'ю. «Спільне господарство і проживання, спільне виховання ди-

тини, спільне утримання її батьками, визнання батьком дитини». Коли є оце — і батько в дитини ніби є. Цей закон фактично захищає сім'ю. При ньому, ви вже вибачте, жінка може десь за 30 секунд придбати дитину, але оскільки є «спільне господарство, спільне проживання», батьком вважається законний чоловік. Підрахунок ж кісточок із разом з'їдених персиків і ступінь зім'ятості постелі свідченням такої спільності не є, коли відповідач каже, що чужих дітей йому не треба, бо в нього скоро свої будуть. Тому Микола міг і взагалі не витратитися на захист — Люда все одно доказів не збрала б.

АДВОКАТ Миколи промовив на процесі дуже показову фразу, ніби на його виправдання: «Щоб добитися близькості, він казав, що жениться — зараз усі так говорять». Якщо Микола в цій історії скоріше «винуватець», аніж «потерпілий» (я схильна думати, що це саме так), то він, виходячи з логіки захисника, нічого поганого не зробив. Ну, грала в хлопця кров, була можливість її трохи вгамувати, то що там застереження «Не обещайте деве юною любови вечної на землі», коли можна наговорити сім діжок арестантів і в разі необхідності без матеріальних збитків зняти. У деяких країнах сексуально стурбовані чоловіки йдуть у певні будинки, де можна зазнати саме матеріальних втрат, зате не треба платити за послуги обіцянками. Кожне суспільство буде своє інтимне життя по-своєму, і якщо вже в нас воно влаштоване саме так, то чим не розумно було б дівчатом бути обачнішими?

Я не сказала нічого нового, мільйони батьків твердять це своїм дочкам повсякчас, а ніні та й не вглядять. Я думаю, що коли вже так трапляється, не треба витратити нерви, час, гроші на докази, помсту, заклики до совісті... Ні, звернутися до сумління «винуватця» можна — один раз. Якщо відгуку немає — хай живе собі. Хай його відступництво залишається з ним як його власність і хай він розпоряджається ним на свій розсуд. Люди в більшості випадків чудово розуміють, що так добре і що так погано. Завдане комусь зло має підступну здатність спливати в пам'яті втяжкі хвилини життя і невідступно свердлити мозок: «А може, це мені тепер відплатила за скоєне колись?»

Коли виїжджала з Людиноного села, мимо просвітив мотоцикл. Дівчина обхопила хлопця руками, поклати голову йому на спину біля рюкзаків. А в ньому, може, був фотоапарат. А в отому ліску неподалік траси — травневі квіти вже по коліно вимахали. Там уже не тільки пухнасті джмелі гули над травами, а й соловейко несміливо пробував голос. У тому степу, у тому ліску, під цим сонцем було затишно, мирно і тепло. А в тому народному суді, що зоставався позаду в райцентрі — холодно, темно й непривтно...

Н. ДАНИЛЕНКО.

ЗАКЛИНАНИЕ

Вероніка ДОЛИНА

Спаси его, разлука,
Спаси его, разлука,
Спаси его, разлука,
Такая здесь мороза...
Войди к нему без стука,
Прильни к нему без звука,
Возьми его за руку
И уведи далеко.
Храни его, надежда,
Храни его, надежда,

Храни его, надежда,
Всему первопричина.
Ведь он юнец мятежный,
Не робкий и не нежный,
А нам что не мужчина,
То новая морщина.
Дай бог ему удачи,
Дай бог ему удачи,
Дай бог ему удачи,
На каждом повороте...
А жизни той собачьей

Дай бог ему тем паче,
Даруй ему из прочих
Дорогу покороче.
Минуй его, сиянье,
Минуй его, сиянье,
Минуй его, сиянье,
И почести земные...
Он будет жить далёко,
От нас на расстоянии,
И будут с ним заботы
И женщины иные...

бере на свої плечі обов'язки обслуги приятеля, стосунки з яким ще невідомо куди заведуть. Згадався предмет моїх колишніх симпатій. Довго не йшов мені він з голови, та досить було йому похвалитися, що має тісне знайомство з однією непривабливою особою тільки тому, що вона працює в ідальні, а він же бідний студент, як він загнув для мене після цього навіки, безпринципний нахлібник. Я вже було настроїлася на те, що Людмила й сама винна, що не розкусила такого корисного споживача, коли при перегляді судової справи бачу, що злочасне меню то розширювалося, то зникало зовсім — залежно від того, хто його згадував.

Люда: «Я готувала йому першу і другу страви, тушила і смажила картоплю, варила каву, суп, він грошей не давав, нічого не купував. Приніс дві банки бразильської кави, все інше — моє».

Микола: Істи позивачка готувала мені дуже рідко, не прала. Грошей їй не давав, бо вчився без стипендії.

ЗАПРОСИЛА одна дівчина хлопця в гості й захотіла пригостити картопляним пюре. Зварила його й заправляє маргарином й, коли хляпала холодильником, помітив там вершкове масло, розгнівався і більше туди не ходив. Запросив хлопець дівчину в ресторан пообідати, кинувся розраховуватися, а в ньо-

виноград і персики. Пильнуйте й за нічлігом, ведіть облік, коли де, чого і на яких меблях спали. Знадобиться!

Люда: Ще 10 вересня (недовзі після знайомства — Н. Д.) відповідач обіцяв на мені женитися й сказав, що ніколи не покине. Він мене просто загальтував, я плакала, кричала, в міліцію не зверталася, бо пообіцяв одружитися. Через день ночував у мене, хазяйка не знала.

Микола: Приходив я туди 5—6 разів на місяць. Приходив до хазяйки, вона колишня вчителька, допомагала мені з багатьох предметів. Коли зоставався ночувати, думав, що хазяйка знала. Слав у кімнаті позивачки, там 2 ліжка, а статевиї зв'язок з нею не вступав. Розмов про наше одруження не було. І бути не могло, бо в мене була і є супутниця життя.

Хазяйка Людиної квартири: Приходив майже щовечора. Питаю — будеш женитися, каже — так. Бувало, позивачка вранці йшла, а він спав у її постелі. В кімнаті були ліжка й диван.

Не забувайте, що коли ваш друг чи подруга запросить до своїх батьків, то потім можуть розказувати про цей візит так, ніби то й не з вами було.

Микола: До батьків позивачки приїздив просто так, я вільна людина, маю право.

Люда: Коли він приїхав у село, мама моя спита-

їздило. Він привозив і свою наречену, нинішню дружину, до неї ставився тепліше...

Не пропустіть, боронь боже, такого важливого фактору, як подарунки.

Люда: 23 лютого я подарувала йому крем для гоління й музичну шкапулку. Він подарував мені годинник і шампунь «Каштан».

Микола: Подарунків одне одному не робили. І, нарешті, квітці! Символ ніжності, любові, відданості, тепла...

Хазяйка Люди: Приніс їй квіти...

Мати Миколи: Квітів купувати він не міг, бо в нього не було грошей.

Ще в показаннях учасників процесу фігурував кабін, якого батько Люди нібито купував на майбутнє весілля дочки з Миколою, гроші на хату, які він нібито обіцяв хлопцеві, коли той жениться на Люді; гроші, які батьки Миколи нібито пропонували на аборт, заява відповідача, що він не збирається виховувати чужих дітей і нав'язати документ, що хоч натаємком мав засвідчити, що до народження хлопця не причетна третя особа. У справі є папір, де молода жінка пише про сварку з Людою — привезувала її до свого чоловіка...

СЛОВОМ, з Людою Микола був майже незнайомий — на доведення цього були кинуті великі сили. Немалі — й на доказ того, що він не міг мати близьких стосунків із Людою, бо весь цей час жила, як чоловік, з іншою. Однокурсники розказали суду, де, коли, з ким і в кого жила. По часу — паралельно з відвідинами Люди... тобто її хазяйки.

ЛЮДА з малим у лікарні, — сказала сусідка, коли я приїхала в її село. Сторопіло дивилася в списки хворих — ніякої Чернявської там не було. А був Чернявський, і минуло хвилин десять, поки до мене дійшло — це ж її синок хворий, не вона, і оскільки батька в нього згідно з рішенням суду немає, то маленький на маминому прізвищі...

«ГАРАНТУЄМО ВЕСЕЛИСТЬ!»

Так заявила в інтерв'ю нашому кореспонденту, котрий цікавився, як пройде 30 червня в об-
ласті день молоді, Валентина Грабова, секретар Кіровоградського обкому комсомолу.

КОР.: Незабаром усі ми традиційно святкуватимемо день молоді. Як він проходитьиме цьогоріч? Чи не залишиться комсомол області осторонь його проведення?

В. Г.: Ніколи комсомол не був осторонь організації цього дня. Традиційно всі турботи по його проведенню були справою спільною. У цьому році ми плануємо спільно з комітетом у справах молоді міськанкомом провести в Кіровограді велике свято. Воно розпочнеться на площі ім. Кірова і закінчиться на стадіоні. Масові гуляння, виступи ві-

домих у Союзі музичних колективів (зараз комітет у справах молоді займається їх запрошенням), чарівні звуки духового оркестру чекають 30 червня всіх жителів та гостей обласного центру.

Ми розповсюджуватимемо благодійні квиточки, всі заходи будуть майже безкоштовні, якщо не рахувати чисто символічну плату за квитки, які дають право побувати на стадіоні. І продаються вони з однією метою — аби контролювати кількість бажаючих, щоб не переповнити стадіон. З районів приїдуть до нас

гості, їх ми запросили для участі в святі.

КОР.: Чи святкуватиметься в районах області день молоді?

В. Г.: Звичайно! У Знам'янці, наприклад, жителів міста та району з суботи на неділю чекає нічне шоу, яке завершиться цілоденними масовими гуляннями. У Долинській, Вільшанці, Добромильській, проведуть конкурси краси. Правда, про свої наміри ще нічого не сповістили з Голіванівського, Ульяновського, Новоархангельського районів.

КОР.: Якщо взятися за спра-

ву, за тиждень—два можна підготуватися до свята!

В. Г.: У такому випадку раджу звернутися в навчально-методичний центр обкому комсомолу. В них є узагальнений досвід проведення цих свят за останні роки, є цікаві пропозиції, тут навіть порекомендують різноманітні форми проведення.

КОР.: Як думаєш, весело буде 30 червня?

В. Г.: Що-що, а веселість і приємний відпочинок можна гарантувати всім. Тим паче такого дня!

Ю. ЯРОВИЙ.

НАЙГОЛОВНІШИЙ СКАРБ

ТЕАТР

Мюзикл Б. Савельєва «Скарб капітана Флінта», поставлений у театрі імені М. Л. Кропивницького Валерієм Дейнекіним, переносить дорослого глядача, що несподівано завітав сюди, в зелений час дитинства з його відкриттями, дружбою, сварками, бригадинками, флібустьєрами, пісеньками людей Флінта. О дитинство! Хто з вас дорослий, скажіть, не захоплювався романами Стівенсона, Жюль Верна, «Майн Ріда» з Купером укупі? «Скарб капітана Флінта» — це сценічний варіант знаменитого «Острова скарбів». Поява мюзикла на сцені театру імені Кропивницького особисто у мене, крім цілком зрозумілої поваги до театру за те, що все-таки шукає дорогу до глядача, викликала ще й інше почуття: надто мало протягом сезону, тобто з часу прем'єри, виставу грали. Не театр у цьому, зрозуміло, винен.

Виходячи з того, що школи не дуже поспішали влаштовувати культпоходи (ах шкода!), у нас ще довго буде ставлення до театру відповідне. Адже саме вистави лялькового театру і ранки у театрі імені Кропивницького повинні розбудити у глядача інтерес до цього таїнства.

«Скарб капітана Флінта» поставлено для дітей, для найчутливішого і найдовірливішого глядача. Вони вірять усьому, що відбувається на сцені. Вірять, що хлопчик Джим (артистка Людмила Козир нагадала театралам про щасливе акторське амплуа: травесті) прекрасний друг, що на нього можна покластися; ну а страшний одноногий пірат Джон Сільвер (С. Козир) справді найстрашніша людина на світі, як запевняє старий морський вовк Біллі Бонс (П. Онищенко).

На жаль, я не була на прем'єрі, але друзі розповідали мені, як у сцені пожежі на кораблі, малечі кинулась допомагати гасити її. Актори навіть розгубилися. Добре, що Наталя Ситникова, вона грала Белінду, здогадалася крикнути: «Пожежа! Рятуйтеся, хто може!», врятувавши сцену від несподіваних помічників. Магія театру! Радше, щоб дітей вистава захоплює, може викликати подібну реакцію. Правда, дещо і засмучує. Наприклад, те, що маленькі глядачі за обіцяне морозиво ладні показати піратам, де знаходиться карта острова скарбів. Насторожує і деяка жорстокість залу у сцені, коли Джон Сільвер просить не залишати його на безлюдному острові.

Скажете, дрібниця? А я скажу вам — ні! Велика зрада починається з маленької. Можливо, й з морозива. Такі вистави, як «Скарб капітана Флінта» потрібні маленькому глядачеві, адже вона про честь, відвагу, мужність — риси, якими повинна володіти справжня людина. Театр не випадково часто апелює до залу, ніби закликаючи його погратися в театр. Це специфіка дитячої вистави, що означає прагнення глибше емоційно вразити дитину. І режисер користується цим прийомом з особливим задоволенням. А разом з ним і актори. Вони грають у цій виставі з повною віддачею (відкрию вам одну театральну таємницю: не часто актор дорослого театру симпатизує «ранкам», тобто дитячим виставам).

Серед тих, кого я ще не назвала, заслужений артист УРСР А. Косяченко, В. Алдошин (що останнім часом став одним з провідних акторів театру імені Кропивницького), В. Ліщменко, І. Тарнавський, М. Іванчук. У тому, що ця вистава відзначається такою ансамбловістю, що сценографія В. Іванова, не дивлячись на скромні можливості сучасного театру, здивувати зоровим образом, все-таки діє на емоції, головна заслуга, зрозуміло, режисера В. Дейнекіна, з яким «так цікаво працювати» (це слова учасників вистави).

Наскрізною темою «Скарбу капітана Флінта» стала тема дружби. Вона звучить і в лейтмотивній пісні, вона в характері вчинків героїв. Дружба — то велика сила, ненав'язливо повчає театр. Вона допомагає знаходити скарби і сама є найдорожчим скарбом.

В. ФЕДОРОВА.

На знімку: отець Василій і працівники місії у сім'ї Г. Т. Доженка. «...Ми прийшли допомогти вашій сім'ї».
Фото В. РЕШЕТНИКОВА.

П'ЯТЬ ХВИЛИН НА РЕКЛАМУ,

АБО ЧОМУ УТРИМАВСЯ В. М. ГУТНИК?

Даю голову на відсіч, це була якась дивна сесія. По-перше, проходила вона значно спокійніше, ніж попередні. Емоцій, звичайно, не бракувало, але це ніяк не заважало голові міської Ради В. Г. Мухину провести ледве не всі заплановані рішення. А ось закінчилася сесія, як мені здалося, взаємним невдоволенням Василя Георгійовича і депутатів. Тобто деяких депутатів. Зависла у повітрі позиція його розглянути структурну схему єдиної системи управління міським господарством. Справа у тому, що міська Рада вийшла з клопотанням до Верховної Ради УРСР про можливість об'єднати міську і районні Ради і створити зовсім нову управлінську структуру в місті. Це дало б можливість скоротити штат, отже, поповнило б міський бюджет десь на 200 тисяч карбованців.

О! Цей бюджет. Трищить по швах. Не вистачає грошей на будівництво. Депутати багато висловлювались щодо цього, але, прошу пробачення, кожен з них йшов до мікрофона, щоб вимагати. Начальник тролейбусного парку лякав вирай напруженою атмосферою у тролейбусниках, заступник голови комісії з питань народної освіти вимагав турботи про молодих спеціалістів, депутат В. М. Мартинюк — внести ясність у ставлення міської Ради до малих підприємств, зокрема до їхньої сплати податків, багатьох депутатів насторожила продаж квартир з аукціону, що стало складовою частиною програми по стабілізації діяльності міського господарства. На жаль, якихось конкретних пропозицій, як залучити бюджет, де взяти 20 мільйонів на будівництво квартир молодим спеціалістам, де взяти гроші на будівництво шкіл, не пролунало.

Вже сьогодні наша міська Рада може оголосити себе банкрутом. Виходячи з цього, прийняття рішень про створення

міської радіо- і телепрограм, може викликати цілком закономірний подив у рядового громадянина. Хоч не будемо поспішати з висновками. Як запевнив сесію заступник голови міської Ради М. С. Чигрин, створення своїх телерадіограм принесе велику користь місту, у тому числі і в плані комерції. Адже і радіо, і телебачення даватимуть як мінімум п'ять хвилин реклами.

Питання про створення власної радіо-програми порушували депутати ще на IV сесії міської Ради. Стосунки з телерадіокомітетом з'ясувались довго та і в самих депутатів було чимало вагань, бо (перепарфазувавши одного опереткового героя), скажемо, 25 тисяч на дорозі не валяються. Врешті-решт рішення про створення радіо-програми, яка звучатиме в ефірі щопонеділка о 7 годині 15 хвилин ранку, прийнято. Декого з громадян може здивувати, адже місто має свою програму «Кіровоград сьогодні». Однак депутати міської Ради не мають ніякого впливу на цю програму, а «Вечірня газета» усього спектру думок і вражень як депутатів, так і громадян не відбиває. Затверджена на сесії редакцією програми радіожурналістка Марія Лебідь обіцяла, що її передача буде справді демократичною і відбиватиме різнобічні погляди. Адже не для кого не секрет, що позиції нашого депутатського корпусу далеко не ідентичні.

Кожна влада, як відомо, в першу чергу турбується про те, щоб мати в своєму арсеналі прихильність засобів масової інформації, тобто володіти ними. З цієї точки зору дії міської Ради по створенню власних телерадіопрограм не викликають заперечення. Та якщо з радіоефіром усе в порядку, то телевізійний канал особисто мене непокоїть. 20 хвилин щотижневого телевізійного часу не дозволяє обійдуться міській Раді. В комерційність цього каналу я поки що мало ві-

Нотатки з сесії Кіровоградської міської Ради

рю. Я не наполягаю на істині в останній інстанції, висловлююсь дуже суб'єктивно і аж ніяк не збираюсь формувати громадську думку. До того ж я не ретроград. І мені дуже хочеться, щоб у Кіровограді були свої «600 секунд», тобто 1200. (Між іншим кандидат в редактори цієї програми Ю. В. Репейник зв'язаний дружніми стосунками із скандально-знаменитим лєнінградським репортером). Можливо, саме телепередача, умовно названа «На валах», допомагатиме нашій міській владі у вирішенні багатьох проблем. Можливо... Але... І в цьому «але» пересторога.

Відразу ж після прийняття рішення про створення інформаційно-публіцистичних програм радіо і телебачення депутати заслухали звіт комісії з питань екології. Її голова М. М. Жуков говорив, зокрема, про скрутне становище з очисними спорудами, про відсутність коштів у міському бюджеті для закінчення будівництва. Мене цей виступ різонує. А ще більше здивувала одностайність депутатів. Приймаючи рішення по засобах масової інформації, вони не скільки не вагались. Проголосувало проти чи утрималося кілька чоловік, у тому числі й Василь Миколайович Гутник, генеральний директор в/о «Червона зірка», дуже помітна постать серед депутатів. На жаль, я так і не встигла запитати, чому утримався Гутник?

В наступних номерах «МК» ми ще повернемося до рішення VI сесії міської Ради, а роботи якої було багато цікавого. Кіровоградська міська Рада працює напружено, і хоч яскравий розум і компетентність далеко не завжди беруть гору при вирішенні тих чи інших питань, у стабільності політичної та певною мірою і економічної ситуації в місті їй належить не остання роль.

**В. ЛЕВОЧКО,
оглядач «МК».**

3 17 по 23 червня

понеділок

17 ЧЕРВНЯ
▲ **УТ (I програма)**
16.00 — Новини. 16.10 — Молоді голоси. Композитор Б. Шинтур. 17.10 — Для дітей. «До, мі, соль». 17.40 — «День за днем». (Кіровоград). 18.00 — «У неділю вранці». Повтор від 19 травня 1991 року. (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Хто ми...». Громадсько-політичний відеотижневик. Частина 1. 20.45 — На добраніч. Діти! 21.00 — Музичний фільм «Співає Олена Камбурова». 21.25 — «Хто ми...». Частина 2. 22.25 — Вечірній вісник. 22.55 — Все про кіно. 0.10 — Нічний телезал. Художній фільм «Коли б не нещастя».

▲ **ЦТ (II програма)**
▲ **УТ (II програма)**
11.30 — 13.30 — Програма ТБ Росії. 13.30 — Фільм — дітям. «Ліс, а ліси ти ніколи не вийдеш». 14.40 — Діалог з комп'ютером. 17.00 — 20.00 — Програма ТБ Росії. 20.00 — На київській хвилі. Інформаційний випуск. 20.15 — Вечірня назва. 20.30 — Телебрана інформус. 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.40 — На сесії Верховної Ради СРСР. 22.25 — Телефільм «Нарпати — любов моя». 22.35 — Аргументи для дослідників. 23.20 — «Сеанс одночасної гри». Художній телефільм.

▲ **ЦТ (I програма)**
6.30 — Ранок. 9.05 — Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 6 серія. 10.10 — Футбольний огляд. 10.40 — Народні казки і притчі різних країн. 10.45 — Марафон. 11.5. 12.00 — ТСН. 12.15 — «Контант». Економічний огляд. 12.30 — «Ангамемент». Г. Міллер. 13.15 — «Пам'яті жертв фашизму і війни». Д. Шостанович. «Восьмий квартал». 13.45 — Прем'єра документально-

го телефільму «Автопортрет». 14.15 — «Ви можете називати мене просто Дот». 15.00 — ТСН. 15.15 — «У бистрині шаленої ріки». Художній телефільм. 1 серія. 16.25 — «Світ захоплених». 16.40 — Фільм — дітям. «Три веселі зміни». 1 серія. 17.45 — За законами ринку. Економісти із Торжка. 18.15 — «Контант». Економічний огляд. 18.30 — ТСН. Міжнародний випуск. 18.45 — Запам'ятай пісню. 19.00 — Прем'єра документального радянсько-німецького телефільму «Будь проклята війна». Фільм 1. 19.30 — Л. Бернштейн. Симфонічні танці із мюзиклу. 19.55 — Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 6 серія. 21.00 — Час. 21.40 Прем'єра фільму-вистави «Рудольфіо». Автор В. Распутін. 22.55 — Благодійний концерт. 0.35 — ТСН. 0.55 — Прем'єра документального телефільму «Сінайська гора». 1.40 — Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 6 серія.

вівторок

18 ЧЕРВНЯ
▲ **УТ (I програма)**
10.10 — «Альфа і Омега». Науково-пізнавальна програма. 10.55 — До 50-річчя початку Великої Вітчизняної війни. Художній фільм «Вторгнення». 12.25 — Телефільм «Марія Калніст: три свята». 16.00 — Новини. 16.15 — Для дітей. «Веселка». 16.45 — Говоримо українською. Відповідь на листи. 17.05 — Обережно на воді. (Кіровоград). 17.30 — На порозі вибори. (Кіровоград). 18.00 — На третій сесії Верховної Ради УРСР. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — На третій сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На третій сесії Верховної Ради УРСР. По закінченні — «Нічний телезал». Я. Табачник та група «Новий день».

▲ **ЦТ (II програма)**
▲ **УТ (II програма)**
14.05 — «Вам, ветерани...». Документальний телефільм. «Солдатський мемуари». Фільм 6. 17.00 — 19.00 — Програма ТБ Росії. 19.00 — Музичний телебонетмент. 20.00 — На київській хвилі. Інформаційний випуск. 20.15 — Вечірня назва. 20.30 — Ритмічна гімнастика. 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.40 — На сесії Верховної Ради СРСР. 22.25 — Прем'єра телефільму «Кривда». 22.45 — Вечірній вісник. 23.15 — «Розповідь про неспокій». Василь Блазитний.

▲ **ЦТ (I програма)**
6.30 — Ранок. 9.05 — Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 7 серія. 10.15 — Дитяча година. З уроком німецької мо-

ви. 11.15 — Мультфільм. 11.35 — Концерт радянської пісні. 12.00 — ТСН. 12.15 — Актуальний репортаж. 12.30 — В. Распутін. «Рудольфіо». Фільм-вистава. 13.45 — Прем'єра документального телефільму «Міст». 14.35 — «Улюблені вальси». Концерт. 15.00 — ТСН. 15.15 — «У бистрині шаленої ріки». Художній телефільм. 2 серія. 16.30 — «Світ захоплених». 16.45 — «Синнічнин календар. Літо». Мультфільм. 16.55 — Фільм — дітям. «Три веселі зміни». 2 серія. 18.00 — Наш сад. 18.30 — ТСН. Міжнародний випуск. 18.45 — Мультфільм. 19.00 — Прем'єра документального радянсько-німецького телефільму «Будь проклята війна». Фільм 2. 19.35 — «Мистецтво молодих». Я. Гайди. Концерт для труби з оркестром мі-бемоль мажор. 19.50 — Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 7 серія. 21.00 — Час. 21.40 — «Проводжали мене на війну». Письменники про війну. 22.40 — Актуальне інтерв'ю. 22.50 — Вперше на екрані ЦТ. Художній фільм «Місто Зеро». 0.30 — ТСН. 0.50 — Танцюс В. Писарев. 1.50 — Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 7 серія.

середа

19 ЧЕРВНЯ
▲ **УТ (I програма)**
7.30 — Відеоблок «Ранкова мозаїка». 9.00 — До 50-річчя початку Великої Вітчизняної війни. Пісні воєнних років. 9.30 — «Пригоди Барвінка». Хореографічна вистава. 10.20 — Телефільм «Віруй», «Сліди». 11.30 — Науково-популярний фільм «Мова тварин». 16.00 — Новини. 16.15 — «Пісня полеглих — в строю». 16.45 — «Лускунчик». Балетна вистава. 18.00 — На третій сесії Верховної Ради УРСР. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — На третій сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На третій сесії Верховної Ради УРСР. По закінченні — «Нічний телезал». Український романс.

▲ **ЦТ (II програма)**
▲ **УТ (II програма)**
19.00 — Футбол. Чемпіонат СРСР. «Динамо» (Київ) — ЦСКА. У перерві — 19.45 — На київській хвилі. Інформаційний випуск. 20.45 — Вечірня назва. 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.40 — Колаж. 21.45 — До 340-річчя битви під Берестечком. Круглий стіл. 22.45 — Вечірній вісник. 23.15 — «Він, вона і діти». Художній телефільм.

▲ **ЦТ (I програма)**
6.30 — Ранок. 9.05 — Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 8 серія. 10.15 — Дитячий музичний клуб. 11.00 — «Проводжали мене на війну». Письменники про війну. 12.00 — ТСН.

12.15 — «Діловий кур'єр». 12.30 — «Місто Зеро». Художній фільм. 14.10 — Прем'єра документального фільму «Особлива географічна точка». 14.30 — Мультфільми. 15.00 — ТСН. 15.15 — «Мелодія на два голоси». Художній телефільм. 1 серія. 16.25 — «Світ захоплених». 16.40 — Фільм — дітям. «Три веселі зміни». 3 серія. 17.45 — Музична скарбниця. С. Танцев. Симфонія № 4 до мінора. 18.30 — ТСН. Міжнародний випуск. 18.45 — «Діловий кур'єр». 19.00 — Прем'єра документального радянсько-німецького телефільму «Будь проклята війна». Фільм 3. 19.30 — «Ти згадай, росіє...». Згадає народна артистка СРСР Н. Сазонова. 19.55 — Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 8 серія. 21.00 — Час. 21.40 — Людина і закон. 22.55 — Пісня-91. 23.50 — ТСН. 0.10 — «Мелодія давніх літ». Ніноконцерт. 1.00 — Мультфільми для дорослих. 1.40 — М. М'якішівський. Симфонічна поема «Алатор». 2.00 — Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 8 серія.

четвер

20 ЧЕРВНЯ
▲ **УТ (I програма)**
7.30 — Відеоблок «Ранкова мозаїка». 9.00 — Музичний фільм «Час у звуках». 9.30 — До 50-річчя початку Великої Вітчизняної війни. Документальний телефільм «Подвиг та підробка». 10.10 — Художній фільм «Досє людины в «Мерседесі». 1 і 2 серії. 12.20 — Музичний фільм «Нам рано жити спогодами». 16.00 — Новини. 16.15 — Для дітей. «Веселка». 16.45 — В. Карпов. «Полководець». Літературно-освітня передача. 17.25 — Уроки духовності. (Кіровоград). 18.00 — На третій сесії Верховної Ради УРСР. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — На третій сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На третій сесії Верховної Ради УРСР. По закінченні — «Нічний телезал». «ТБ-шоу». Музична програма.

▲ **ЦТ (II програма)**
▲ **УТ (II програма)**
15.25 — Ритмічна гімнастика. 17.00 — 19.00 — Програма ТБ Росії. 19.00 — Спортивне орієнтування. Змагання на призы телебачення. 19.20 — Об'єктив. 20.00 — На київській хвилі. Інформаційний випуск. 20.15 — Вечірня назва. 20.30 — Індійське двоборство. 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.40 — Молодіжна студія «Гарт». У перерві — Новини.

▲ **ЦТ (I програма)**
6.30 — Ранок. 9.05 — Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 9 серія. 10.10 — Людина і закон. 11.25 — Пісні воєнних літ у виконанні Л. Гурченко. 12.00 — ТСН. 12.15 — Мультфільм. 12.35 — Дитяча година. З уроком англійської мови. 13.35 — «Мистецтво і кооперація». 14.05 — Пісня-91. 15.00 — ТСН. 15.15 — «Мелодія на два голоси». Художній телефільм. 2 серія. 16.30 — «Світ захоплених». 16.45 — Мультфільм. 17.00 — «В'єтнам. Будні і

свята». 17.45 — ...До 16 і старші. 18.30 — ТСН. Міжнародний випуск. 18.45 — Мультфільми. 19.00 — Прем'єра документального радянсько-німецького телефільму «Будь проклята війна». Фільм 4. 19.30 — М. Равель. Друга сюїта із балету «Дафніс і Хлоя». 19.50 — «Земля — наш спільний дім». Телефотоконкурс. 19.55 — Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 9 серія. 21.00 — Час. 21.40 — За зведеннями МВС. 21.55 — Фестиваль солдатської пісні. 0.10 — ТСН. 0.30 — Концерт оркестру симфонічної і естрадної музики. 1.30 — «Байнальські старі». Документальний телефільм. 2.20 — Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 9 серія.

п'ятниця

21 ЧЕРВНЯ
▲ **УТ (I програма)**
7.30 — Відеоблок «Ранкова мозаїка». 9.00 — Естрадна програма. 9.50 — До 50-річчя початку Великої Вітчизняної війни. Документальний фільм «Маршал Жуков. Сторінки біографії». 11.15 — «Сурми». Фестиваль мозаїчної пісні. 16.00 — Новини. 16.15 — До 50-річчя початку Великої Вітчизняної війни. «Пам'яті». (Кіровоград). 16.45 — Концерт симфонічної музики. 17.50 — Телефільм «Біловезький зубр». 18.00 — На третій сесії Верховної Ради УРСР. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — На третій сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На третій сесії Верховної Ради УРСР. По закінченні — «Нічний телезал». Художній телефільм «Дім батька твого». 1 серія.

▲ **ЦТ (II програма)**
▲ **УТ (II програма)**
10.05 — «Нам дороги эти позабыть нельзя». Фільм-концерт. 10.50 — Об'єктив. 11.30 — 13.30 — Програма ТБ Росії. 13.30 — Фільм — дітям. «Хлопчани». 2 серія. 14.35 — Людина. Земля. Всесвіт. 17.00 — 18.55 — Програма ТБ Росії. 18.55 — «Світ, в якому ми живемо». Фільми режисера Ю. Ледіна. «На батальйоні білих ведмедів». 20.00 — На київській хвилі. Інформаційний випуск. 20.15 — Вечірня назва. 20.30 — Ключ до світового ринку. 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.40 — На сесії Верховної Ради СРСР. 22.25 — Вечірній вісник. 22.55 — «Відсвіти». Мистецький альманах.

▲ **ЦТ (I програма)**
6.30 — Ранок. 9.05 — Мультфільми. 9.35 — Концерт оркестру симфонічної та естрадної музики. 10.20 — «Хрест мій». Документальний фільм. 10.35 — Мультфільм. 10.45 — Джерела. 11.15 — ...До 16 і старші. 12.00 — ТСН. 12.15 — «Фестиваль солдатської пісні». 14.30 — «Коли і старість в радість». 15.00 — ТСН. 15.15 — «Вітальніости». Художній телефільм. 16.30 — 1991-й рік Мозарта. Симфонія № 5 і 29. 17.00 — Хвилини поезії. 17.05 — Фільм — дітям. «Віддати швартові». 18.30 — ТСН. Міжнародний випуск. 18.45 — О. Сирябін. «Поема екстаза». 19.00 — Прем'єра документального радянсько-німецького телефільму «Будь проклята війна». Фільм 5. 19.30 — Виступ лауреат телерадіоонокурсу «Голоси Росії» С. Горшунюв. 19.40 — «За законами воєнного часу». Художній фільм. 21.00 — Час.

ОГОЛОШЕННЯ
Куплю старі фотоапарати «Спорт», «Нарцис», «ФЭД-НКВД», «Горизонт», «Ленинград», «Лейка» на взаємовигідних умовах чи в обмін на нові.
Дзвонити: м. Кривий Ріг в будь-який час по телефонах: 44-29-95, 74-77-38.

21.40 — Актуальне інтерв'ю. 21.55 — «Від» представляє: «Поле чудес», «Музобоз», «Справа», «Ельдорадо». У перерві — 23.50 — ТСН. 1.20 — «Північ і знову світанок». Документальний фільм. 1.50 — «За законами воєнного часу». Художній фільм.

субота

22 ЧЕРВНЯ
▲ **УТ (I програма)**
7.30 — «Сонячне коло». 8.00 — Ритмічна гімнастика. 8.20 — «Правда, повідана очевидцем». 9.00 — Новини. 9.20 — «Гірна пам'ять землі». 10.05 — Для дітей. Художній фільм «Жила собі дівчинка». 11.15 — «Доброго вам здоров'я». Лікування і профілактика психічних захворювань. 11.45 — Симфонічна музика. 11.55 — Пам'яті полеглих в роки Великої Вітчизняної війни. Хвилина мовчання. Мітинг-реквієм. 13.10 — Ю. Візбор. «Березова гілка». Телевистава. 16.20 — Живе слово. Риторика. 17.50 — Художній фільм «Війна». 2 серія. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Телеурнір «Сонячні кларнети». Самодіяльні художні колективи Тернопільської області. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Реклама. 21.15 — А. Меліков. Симфонія № 6. «Контрасти». 21.40 — О. Корнійчук. «Фронт». Вистава Московського академічного драматичного театру імені Є. Вахтангова. У перерві — 22.50 — Вечірній вісник. 0.10 — «Нічний телезал». Художній телефільм «Дім батька твого». 2 серія.

▲ **ЦТ (II програма)**
▲ **УТ (II програма)**
8.00 — Гімнастика. 8.15 — Спорт для всіх. 8.30 — Чемпіонат США з баскетболу серед професіоналів НБА. «Хьюстон Рокетс» — «Лос-Анджелес Лейкерс». 9.30 — Відеоканал «Співдружність». 12.00 — Програма ТБ Росії. Відеоканал «Плюс одиннадцять». 14.00 — Російська мова. 14.30 — Мультфільм. 14.40 — Волейбол. Першість світової ліги. Чоловіки. Збірна Японії — збірна СРСР. 15.40 — «Піччинки». Художній телефільм. 17.00 — 19.00 — Програма ТБ Росії. 19.00 — «Воскресіння». «Старовинний романс». 19.45 — «Занедбаний канал». Документальний телефільм. 20.00 — На київській хвилі. Інформаційний випуск. 20.15 — Вечірня назва. 20.30 — «Я вас люблю». Звучать вірші О. С. Пушкіна. 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.40 — Київська панорама. 22.40 — Художній фільм «Воєнно-польовий роман».

▲ **ЦТ (I програма)**
6.30 — Ранок. 9.05 — «Спосіб виживання». Документальний телефільм. 7.00 — Мультфільми. 7.30 — Ритмічна гімнастика. 8.00 — Ранкова розважальна програма. 8.30 — ТСН. 8.50 — Наш сад. 9.20 — Мультфільми. 9.50 — «Бурда моден» пропонує. 10.20 — «Дарую, що пам'ятаю». 10.55 — Ранкова зоря. 11.55 — Прем'єра документального телефільму. 13.25 — В світі казок і пригод. 15.00 — ТСН. 15.15 — «Переможи». 16.15 — Зустріч з Червонопрапорним. 17.15 — Мультфільм. 17.30 — А. Ешпай. Симфонія № 5. 18.00 — Міжнародна панорама. 18.45 — Хвилини поезії. 18.55 — Прем'єра документального радянсько-німецького телефільму «Будь проклята війна». Фільм 6. 19.25 — Концерт російського хореографічного та

Загублений студентський квиток № 035/89, виданий Кіровоградським державним педагогічним інститутом М. С. Залізний, вважаю недейсним.

пісенного фольклору. 19.55 — «Це ми, господи». Художній телефільм. 21.00 — Час. 21.40 — Москва — Брест — Берлін. 23.30 — ТСН. 23.50 — «Рого закопали в кулю земну». 0.35 — «Це було минулого літа». Художній телефільм. 1 і 2 серії.

неділя

23 ЧЕРВНЯ
▲ **УТ (I програма)**
7.30 — Ритмічна гімнастика. 7.50 — Концерт юних композиторів. 8.25 — «У неділю вранці». Інформаційно-музична програма. 9.25 — Новини. 9.40 — Ретроспективний показ фільмів І. Миколайчука. Кінофільм «Тіні забутих предків». 11.15 — «Кукурі і Ко». Розважальна передача для дітей. 12.15 — Музичний фільм «Тихі пісні». 12.30 — Новини. 12.45 — Для дітей. Канал «Д». 14.15 — «Село і люди». 15.00 — «Ви нам писали». Музична передача за листами глядачів. 16.00 — Солдатські листи. Із циклу «Служба солдатська». 17.00 — Телеспортарена. 17.45 — Народні мелодії. 18.00 — «Театр і час». Портрет в інтер'єрі театру. 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — «Меморіал героїв Чорнобиля». Репортаж про Всесоюзні змагання за пожежнопридатного спорту. 20.00 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Дніпро» — «Шахтар». 2-й тайм. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Реклама. 21.15 — Співає «орізонти». 21.40 — До 50-річчя початку Великої Вітчизняної війни. Художній фільм «Алегор з вогнем». 23.05 — Вечірній вісник. 23.35 — «Нічний телезал». Авторський концерт поета-пісняря Ю. Рибчинського.

▲ **ЦТ (II програма)**
▲ **УТ (II програма)**
8.00 — На зарядку ставай. 8.20 — Пісні воєнних років. Концерт. Е. Нестеренка. 9.10 — Мультфільм. 9.30 — Відеоканал «Співдружність». 12.00 — Програма ТБ Росії. 14.00 — 1-й Міжнародний конкурс баяністів-анордеоністів в Москві. 15.00 — Волейбол. Першість світової ліги. Чоловіки. Збірна Японії — збірна СРСР. 16.00 — Педагогіка для всіх. 17.00 — 18.45 — Програма ТБ Росії. 18.45 — «Музичний ярмарок». Естрадна програма. 19.45 — Вечірня назва. 20.00 — На київській хвилі. Інформаційний випуск. 20.15 — «Авторські телебачення». 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.40 — Телебрана інформус. 22.10 — Художній фільм «Дивний приклад жіночої помсти». 23.40 — Музичні зустрічі.

▲ **ЦТ (I програма)**
6.30 — «Заповідна криниця». Документальний фільм. 7.00 — «Ранкова зоря». 8.00 — Ритмічна гімнастика. 8.30 — Біржові новини. 8.45 — Тиждень «Спортлото». 9.00 — «3 ранку раненько». 10.00 — На службі Вітчизни. 11.00 — Ранкова розважальна програма. 11.30 — «Клуб мандрівників». 13.00 — «Здоров'я». 13.30 — Нове покоління вибирає: «Екологічний бумеранг». 15.00 — ТСН. 15.15 — «Я вам заспіваю». Пісні А. Седого. 15.45 — Народні казки і притчі різних країн. 15.50 — «Алтай. Пори року». Документальний телефільм. 16.00 — Сільська година. 17.00 — Цирк, цирк, цирк. А. Родін. Автограф. 17.10 — «Уолт Дісней представляє». 18.00 — Футбол. Кубок СРСР. Фінал. ЦСКА — «Торпедо». (Москва). 19.55 — Мультфільм. 20.10 — «Наш улюблений детектив». Кіноконцерт. 21.00 — Час. 21.40 — Москва — Брест — Берлін. 23.10 — Що? Де? Коли? 0.10 — Футбольний огляд.

ПОСМІШКИ СУЧАСНИКІВ

- ▲ Устрій з людським обличчям: гомо-соціалізм.
- ▲ Черги проводять міжнародну акцію: руки геть від престижу!
- ▲ Вершнику легше: йому дозволено своє робити без голови.
- ▲ Винуватці хаосу: — чи то голодуючий розум, чи страйкуючий розум.
- ▲ Еволюція прогресу: від залізної логіки до танкової.
- ▲ Спорт комп'ютерів: стрибки в модуль.

Анатолій ПАСТЕРНАК.

КОРИСНА ПОРАДА

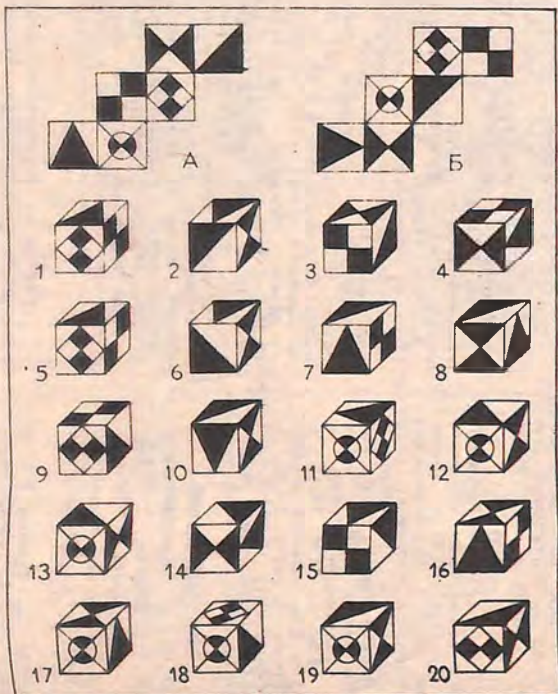
Поскаржився продавець Іван у крамниці:
— Молоко таке рідке, Неначе водиця.

А продавець йому радить:

— Купуйте сметану, Вона буде, як молоко, Шановний Іване.

В. ЧОРНОГОР.
с. Нова Прага.

РОЗГОРТКИ ЯКИХ КУБІВ ЗОБРАЖЕНО НА МАЛЮНКАХ А І Б!

ДОВАРИТЬСЯ КАША...

І БЕЗ ВОГНЮ

Безліч часу витрачаємо ми на кухні. Як його зекономити? Як для цього є резерви? Їх чимало.

Передусім — вибір посуду. У каструлях із товстим дном, чавунних казанах, прозорих каструлях зі спеціального скла готувати їжу зручніше: наприклад, кашу, коли вона напівготова, можна зняти з вогню, накривши кришкою — вона дійде без подальшого нагрівання.

Ще краще таку каструлю з кашею, картоплею поставити на товсту підстилку, накривши чистим рушником або спеціальною покривкою — простоїть якийсь час, розімліє, та й не доведеться її розігрівати для когось із членів сім'ї, хто прийшов вечеряти пізніше.

Варто нагадати й про переваги каструлі-скороварки: в ній деякі страви готуються в кілька разів швидше, до того ж вони виходять смачніші, в них менше руйнуються вітаміни й інші корисні речовини.

Щоб уранці сніданок приготувати швидше, крупу на кашу можна підготувати ще напередодні: її перебирають, промивають і замочують (на одну мірку крупів — одна мірка води). Вранці додають у посудину одну—дві мірки окропу або киплячого молока, ставлять на вогонь — вона звариться дуже швидко. Так можна приготувати рисову, гречану, вівсяну кашу тощо. Перлову крупу теж доцільно замочувати, бо вариться вона довго.

За півдобу до варіння можна замочити горох, квасолю. Щоб квасоля швидше зварилася, додають дрібку питної соди.

Щоб швидше приготувати яловичину, її попередньо замочують у воді з оцтом або додають у підливу трохи оцту чи столового вина.

Інший резерв часу: прибирання. Дуже прикро, коли доводиться надто часто чистити плиту. Особливо електричну: щось збігло, навіть трішечки — вже утворилися бурі плями. Аби цього уникнути, досить узяти за правило: каструля, в якій готуєте страву, має бути на третину більше за необхідну порцію. А тільки-но страва закипить — зменшуйте вогонь, і лише як упевнитися, що не збігатиме, можна одійти від плити.

Для електричної плити потрібні свої правила. Нагрівається вона повільно, але потім довго зберігає тепло. Тож тільки-но страва закипить, треба зменшувати подачу струму, або й переставити каструлю на меншу конфорку. Можна також ставити майже готові страви у гарячу, але вимкнену духовку.

13.30 «Космічний мисливець». Фантастика.
15.30 «Мисливці за золотою коброю». Бойовик.
17.30 «Ніко І». Бойовик.
19.30 «Чоловіки за роботою». Детектив.
21.30 «Дівчата, котрі танцюють у багнюці». Комедія.

ЧЕТВЕР, 20 ЧЕРВНЯ

10.00 Мультфільми.
11.30 «Дочка майстра кунг-фу». Бойовик.
13.30 «Людина, що біжить». Фантастика.
15.30 «Під дулом пістолета». Бойовик.
17.30 «Ніко ІІ». «Всупереч смерті».
19.30 «Демонстрація сили». Детектив.
21.30 «Красунечка». Мелодрама.

П'ЯТНИЦЯ, 21 ЧЕРВНЯ

10.00 Мультфільми.
11.30 «Зоряні війни-1». Фантастика.
13.30 «Точне влучання». Бойовик.
15.30 «Чаллун». Детектив.
17.30 «Великий кайф». Бойовик.
19.30 «Потойбічні історії». Жахи.
21.30 «Космічні яйця». Комедія, фантастика.

СУБОТА, 22 ЧЕРВНЯ

10.00 Мультфільми.
11.30 «Зоряні війни-2». («Імперія завдає удару у відповідь».)
13.30 «Загін фантастичного призначення». Фантастика.
15.30 «Коршунні війни». Бойовик.
17.30 «Надходить із батареюк». Фантастика.
19.30 «Левіафан». Жахи.
21.30 «Мертві на 99,44%». Детектив.

НЕДІЛЯ, 23 ЧЕРВНЯ

10.00 Мультфільми.
11.30 «Зоряні війни-3». («Повернення Джедая».)
13.30 «Зоряний кристал». Фантастика.
15.30 «Космічна катастрофа». Фантастика.
17.30 «Кактус-Джек». Вестерн.
19.30 «Голий пістолет». 1 серія. Комедія.
21.30 «Моя мачуха — інопланетянка». Фантастика.

м. Кіровоград, вул. Полтавська, 71.

НЕДІЛЯ, 16 ЧЕРВНЯ

10.00 «Срібні яструби». Мультфільм.
11.30 «Хто підставив кролика Роджера». Пригоди.
13.30 «Помста боксера». Бойовик.
15.30 «Пригоди поліцейського в Єгипті». Комедія.
17.30 «Відрахунок». Бойовик.
19.30 «Релігійні пригоди». Бойовик.
21.30 «Повернення зомбі». Жахи.

ПОНЕДІЛОК, 17 ЧЕРВНЯ

10.00 Мультфільми.
11.30 «Пригоди Мюнхгаузена». (Казка).
13.30 «Назад у майбутнє». 1 серія. Фантастика.
15.30 «Робот-поліцейський-2». Бойовик. Фантастика.
17.30 «Ті, що дарують безсмертя». Жахи.
19.30 «Маячня». Жахи.
21.30 «Море кохання». Детектив.

ВІВТОРОК, 18 ЧЕРВНЯ

10.00 Мультфільми.
11.30 «Червоне сонце». Вестерн.
13.30 «Назад у майбутнє». 2 серія.
15.30 «Диявольська тварюнка». Жахи.
17.30 «Бродяга». Бойовик.
19.30 «Круті дівчата». Комедія.
21.30 Дік Трейсі.

СЕРЕДА, 19 ЧЕРВНЯ

10.00 Мультфільми.
11.30 «Покровитель». Бойовик.

КІРОВОГРАДСЬКЕ СЕРЕДНЄ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНЕ УЧИЛИЩЕ № 8

(БАЗОВЕ ПІДПРИЄМСТВО — ОБ'ЄДНАННЯ «КІРОВОГРАДОБЛАГРОБУД»)

На 3-річний строк навчання приймаються без вступних екзаменів юнаки і дівчата з освітою 9 класів за спеціальностями:

1. Майстер-лицювальник. 2. Муляр-монтажник, електрогазозварник. 3. Електрогазозварник. 4. Столяр (будівельний), паркетник. 5. Слюсар-сантехнік, газозварник. 6. Виконавець художньо-оформлювальних робіт. 7. Майстер сільськогосподарського будівництва. 8. Електромонтажник з освітлення та освітлювальних мереж.

ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ТРИРІЧНОГО СТРОКУ НАВЧАННЯ УЧНІ ДІСТАЮТЬ ОБРАНУ ПРОФЕСІЮ ТА СЕРЕДНЮ ОСВІТУ

На річний строк навчання приймаються без вступних екзаменів юнаки і дівчата з освітою 11 класів за спеціальностями:

1. Апаратник пастеризації та охолодження молока. 2. Розбірник субпродуктів, забійник тварин. Зарахованих на навчання забезпечують гуртожитком, парадною і робочою формою, підручниками, триразовим харчуванням. Вони отримують 50 процентів суми, заробленої на виробничій практиці.

ВИПУСКНИКИ-ВІДМІННИКИ МАЮТЬ ПРАВО ВСТУПУ ДО ВИЩОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ЗАКЛАДІВ НА ПІЛЬГОВИХ УМОВАХ,

а також можуть бути направлені до вищих навчальних закладів професійно-технічної освіти, де навчаються на повному державному утриманні.

ЧАС НАВЧАННЯ В УЧИЛИЩІ ЗАРАХОВУЄТЬСЯ ДО ТРУДОВОГО СТАЖУ.

Училище має новозбудований комплекс: добре обладнані кабінети, лабораторії, навчально-виробничі майстерні, актовий і спортивний зали, їдальню, спортивні та літні містечка, молодіжне кафе, зал атлетичної гімнастики, боротьби, дзюдо.

В училищі працюють гуртки художньої самодіяльності, технічної творчості, спортивні секції.

ЮНАКИ ДО ЗАКІНЧЕННЯ УЧИЛИЩА ДІСТАЮТЬ ВІДСТРОЧКУ ВІД ПРИЗОВУ ДО ЛАВ РАДЯНСЬКОЇ АРМІЇ

Вступаючи до училища здають особисто, або присилають заяву із вказанням обраної професії, автобіографію, характеристику, свідоцтво про народження та свідоцтво про освіту (9 класів), довідку з місця проживання та про склад сім'ї, медичну довідку (форма № 086-у), 8 фотокартки розміром 3x4 см.

ПОЧАТОК ЗАНЯТЬ З 1 ВЕРЕСНЯ 1991 РОКУ.

Адреса училища: 316028, м. Кіровоград, вул. Волкова, 15. Їхати тролейбусами №№ 3, 5 до зупинки «Обласна лікарня», №№ 4, 8 до зупинки «СПТУ № 8», автобусами №№ 106, 107 до зупинки «Проспект Маршала Конєва».

Телефон: 55-15-42.

Дирекція.

КІРОВОГРАДСЬКИЙ ЗАВОД «ЖОВТЕНЬ»

МАЄ МОЖЛИВІСТЬ РЕАЛІЗУВАТИ:

ПОКРИВАЛА ДЛЯ ПОКРИТТЯ ВАНТАЖІВ НА АВТОМОБІЛЯХ РОЗМІРОМ:

3 м на 6 м,

3 м на 4 м,

А ТАКОЖ МАЄ МОЖЛИВІСТЬ ВИКОНУВАТИ ЗАМОВЛЕННЯ НА ПОШИТТЯ ПОКРИВАЛ ІНШИХ РОЗМІРІВ.

НАША АДРЕСА: 316050, м. КІРОВОГРАД, вул. ОЛЕКСАНДРІЙСЬКА, 75. ЗАВОД «ЖОВТЕНЬ».

«Молодой коммунар» — інформаційно-публіцистичний еженедельник. Учредитель — Кіровоградський обком ЛКСМУ (МДС). На українському мові.

НАША АДРЕСА: 316050, МПС, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 22-54-26; відповідального секретаря — 22-27-63; секторів: економіки та екології — 22-04-84, культури і моралі — 22-29-92, комсомольського життя та політики — 22-04-84, учнівської та студентської молоді — 22-59-82, соціальних проблем — 24-66-79; фотолaboratorії — 24-94-94; коректорської — 23-61-83, оголошень — 22-59-82.

Редактор

М. ШВОРАК